

ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

для вступників на основі базової загальної середньої освіти для
здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Основною формою перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності є диктант.

Пропоновані тексти відображають рівень розвитку сучасної української літературної мови, її жанрово-стильову диференціацію, синтаксичну ускладненість і гнучкість, лексичну повноту й багатство стилістичних засобів, граматичну усталеність, стан орфоепічної, граматичної та стилістичної унормованості.

Перевірці підлягають уміння: правильно писати слова на вивчені орфографічні правила та слова, визначені для запам'ятовування; ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; належним чином оформляти роботу.

Тексти диктантів для проведення екзамену дібрані із художніх творів української класичної літератури, науково-публіцистичних статей відомих діячів науки і культури, журналістів. Тексти відповідають таким вимогам: змістовно цілісний, логічно завершений, ідейно навантажений уривок твору, зрозумілий і доступний абітурієнтам. Лінгвістичне наповнення текстів відповідає вимогам навчальної програми з дисципліни «Українська мова». Вони включають вивчені орфограми й пунктограми у різних синтаксичних конструкціях (у простих, ускладнених і складних реченнях), при прямій мові тощо.

Тексти лексично багаті, але не перенасичені архаїзмами, неологізмами, діалектизмами, що могло б утруднювати їх сприйняття слухачами.

При написанні диктанту абітурієнти повинні **знати**:

- основні орфоепічні, орфографічні, пунктуаційні правила;
- морфологічні ознаки та синтаксичну роль частин мови;
- загальні відомості про просте і складне речення, однорідні члени речення, речення із вставними словами, відомості про відокремлені та уточнюючі члени речення, пряму мову.

Абітурієнти повинні **вміти**:

- дотримуватися норм українського правопису;
- знаходити вивчені орфограми, пояснювати їх;
- правильно писати слова з вивченими орфограмами;
- знаходити і виправляти орфографічні помилки;
- обґрунтовувати вживання розділових знаків за допомогою вивчених правил.

Для проведення вступного випробування з української мови передбачається диктант, робота над яким триває одну астрономічну годину.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Тема	
	I. Фонетика і графіка. Орфоепія і орфографія
	Правила вживання апострофа, м'якого знака. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових приголосних звуків.
	Написання слів іншомовного походження.
	II. Будова слова, словотвір і орфографія
	Вимова і написання префіксів з- (зі-), с-, роз-, без-, пре-, при-, прі-. Змінювання і творення слів. Основні способи словотворення в українській мові. Зміни приголосних при творенні слів.
	Правопис складних і складноскорочених слів.
	III. Морфологія і орфографія
	Правопис відмінкових закінчень іменників. Правопис найуживаніших суфіксів. Велика буква у власних назвах.
	Правопис відмінкових закінчень і найуживаніших суфіксів прикметників. Написання складних прикметників.
	Правопис числівників.
	Правопис займенників.
	Правопис дієслів.
0	Правопис дієприкметників. Правопис дієприслівників.
1	Правопис прислівників.
2	Правопис прийменників разом, окремо і через дефіс. Правопис сполучників разом і окремо. Написання часток бо, но, то, от, таки . Не з різними частинами мови. . Правопис вигуків.
3	IV. Синтаксис і пунктуація
	Просте речення. Види речень за метою висловлювання: розповідні,

	<p>питальні, спонукальні. Окличні речення. Члени речення (підмет і присудок; присудок простий і складе-ний; додаток, означення, обставина) і способи їх вираження. Прикладка як різновид означення. Порівняльний зворот.</p> <p>Розділові знаки в кінці речення. Тире між підметом і присудком. Розділові знаки при прикладках і порівняль-них зворотах.</p>
4	<p>Речення двоскладні і односкладні. Різновиди односкладних речень.</p> <p>Повні і неповні речення.</p> <p>Тире в неповних реченнях.</p>
5	<p>Однорідні члени речення. Узагальнююче слово при однорідних членах реченнях.</p> <p>Однорідні й неоднорідні означення.</p> <p>Розділові знаки при однорідних членах реченнях.</p>
6	<p>Звертання і вставні слова (словосполучення, речення).</p> <p>Розділові знаки про них.</p>
7	<p>Відокремлені другорядні члени речення (в тому числі уточнюючі).</p> <p>Розділові знаки при відокремлених членах речення.</p>
8	<p>Складне речення, його типи. Складносурядне сполучникове речення. Складнопідрядне речення із сполучниками і сполучними словами. Основні види підрядних речень.</p> <p>Складне речення з кількома підрядними.</p>
9	<p>Розділові знаки в складносурядному і складнопідрядному реченнях.</p> <p>Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому реченні.</p> <p>Складне речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку. Розділові знаки в ньому.</p>
0	<p>Пряма й непряма мова. Цитата. Діалог.</p> <p>Розділові знаки при прямій мові, цитаті, діалозі.</p>

Правила проведення вступного екзамену з української мови

Для вступного диктанту добираються тексти, максимально насичені вивченими орфограмами й пунктограмами. За метою висловлювання це можуть бути тексти-розповіді, описи чи міркування. Проте частіше це тексти комбінованого типу, в яких органічно поєднуються елементи всіх типів з монологічною і діалогічною формою викладу.

Методика проведення вступного диктанту охоплює такі обов'язкові етапи:

– читання екзаменатором тексту диктанту в цілому;

– проведення лексико-семантичної роботи;

виразне читання кожного речення зокрема – абітурієнти повинні на слух сприйняти інтонаційний малюнок його;

– читання речення логічно виділеними частинами (двічі кожно);

перечитування викладачем речення в цілому – абітурієнти остаточно визначаються в пунктуації речення;

– роботи здаються вступниками одразу ж після перевірки за викладачем.

Після запису студентами (учнями) тексту диктанту не можна залишати роботи для самостійної перевірки. Психологічно це обґрунтовується так: у ході написання тексту увага абітурієнтів максимально концентрується, загострюється слух, активізується довільна пам'ять (пригадується необхідний лінгвістичний матеріал), а вже під час самоперевірки розумова напруга спадає (і це цілком природно!), закрадаються сумніви, непевність у написанні і в результаті – правильне написання найчастіше виправляється на неправильне.

Важливе значення для успішного написання контрольного диктанту має рівень оперативної пам'яті студента (учня) – уміння утримувати і відповідно відтворювати на письмі по ходу диктування фрази, логічні частини тексту. Нерозвинена оперативна пам'ять збиває з колективного ритму письма, спонукає до перепитування, заглядання усебіч і врешті спричинює відставання.

Розвитку оперативної пам'яті приділяється увага у процесі проведення навчально-тренувальної роботи, зокрема застосування таких методичних прийомів, як вільні диктанти, перекази, навчальні диктанти, письмо по пам'яті тощо.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Основною формою перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності є контрольний текстовий **диктант**.

1. Перевірці підлягають уміння правильно писати слова на вивчені орфографічні правила і словникові слова, визначені для запам'ятовування; ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; належним чином оформляти роботу.

Перевірка здійснюється фронтально за традиційною методикою.

2. Матеріал для контрольного завдання. Для контрольного текстового диктанту використовується текст, доступний для студентів (175 – 185 слів).

Примітка. При визначенні кількості слів у диктанті враховують як самостійні, так і службові слова.

3. Одиниця контролю: текст, записаний студентом з голосу викладача.

4. Оцінювання. Диктант оцінюється однією оцінкою на основі таких критеріїв:

— орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково;
— виправляються, але не враховуються такі орфографічні і пунктуаційні помилки:

1) на правила, які не включені до програми;
2) у словах з написаннями, що не перевіряються, над якими не проводилась спеціальна робота;

3) у передачі так званої авторської пунктуації;

— повторювані помилки (помилка у тому самому слові, яке повторюється в диктанті кілька разів), вважається однією помилкою; однотипні (помилки на те саме правило), але в різних словах, вважаються різними помилками;

— розрізняють грубі й негрубі помилки; зокрема, до негрубих відносяться такі:

1) у винятках з усіх правил;
2) у написанні великої букви в складних власних назвах;
3) у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;

4) у випадках, коли замість одного знака поставлений інший;

5) у випадках, що вимагають розрізнення не і ні (у сполученнях не хто інший, як...; не що інше, як...; ніхто інший не...; ніщо інше не...);

6) у пропуску одного із сполучуваних розділових знаків або в порушенні їх послідовності;

7) у заміні українських букв російськими;

— п'ять виправлень (неправильне написання на правильне) прирівнюються до однієї помилки;

— орфографічні та пунктуаційні помилки на неопрацьовані правила виправляються, але не враховуються.

Нормативи оцінювання:

Б али	Кількість помилко	Ба ли	Кількість помилко
1	15—16 і більше	7	4
2	13—14	8	3
3	11—12	9	1+1 (негруба)
4	9—10	10	1
5	7—8	11	1 (негруба)
6	5—6	12	—

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Авраменко О.М. Українська мова. Збірник диктантів. – К.: Грамота, 2012.
2. Авраменко О.М., Чукіна В.Ф. «Збірник диктантів з української мови: 9 кл.» – К.: Грамота, 2016. – 56 с.
3. Єременко О.В., Лупійчук А.В. ДПА 2016 з української мови 9 клас. – К.: Освіта, 2016. – 61 с.
4. Зубков М. Збірник диктантів для випускників та абітурієнтів з української мови. - Харків: СПДФО Співак Т.К., 2007.
5. Зубков М. Українська мова. Універсальний довідник. - Харків: ВД «ШКОЛА», 2009.
6. Козачук Г.О. Українська мова для абітурієнтів: Навчальний посібник – 9-те видання, стер. - К: Вища школа. 2009.
7. Мацько Л.І., Мацько О.М., Сидоренко О.М Збірник диктантів для державної підсумкової атестації з української мови. 9 клас"– К.: Освіта, 2011.
8. Терещенко В.М. Українська мова та література. Навчально-практичний довідник /В.М.Терещенко. – Х.:Торсінг плюс, 2012. – 384 с. : іл.
9. Тести. Українська мова. 5-12 класи/ За ред. д.філол.н. проф.Гуйванюк Н.В. - К.: Академія, 2009.
10. Орфографія української мови просто про складне / Радченко І. - К.: «Шкільний світ», 2008.
11. Шевелева Л.А. Новий збірник диктантів з української мови для 5 – 11 класів та абітурієнтів. – Х.: Ранок, 2016.
12. Юшук І.П. Українська мова. Практикум з правопису української мови. - К.: Освіта, 2007.

ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ(співбесіда)

для вступників на основі базової загальної середньої освіти для
здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста

ЗМІСТ ПРОГРАМИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

№	Тема
I. Фонетика і графіка. Орфоепія і орфографія	
1	Правила вживання апострофа, м'якого знака. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових приголосних звуків.
2	Написання слів іншомовного походження.
II. Будова слова, словотвір і орфографія	
3	Вимова і написання префіксів з- (зі-), с-, роз-, без-, пре-, при-, прі-. Змінювання і творення слів. Основні способи словотворення в українській мові. Зміни приголосних при творенні слів.
4	Правопис складних і складноскорочених слів.
III. Морфологія і орфографія	
5	Правопис відмінкових закінчень іменників. Правопис найуживаніших суфіксів. Велика буква у власних назвах.
6	Правопис відмінкових закінчень і найуживаніших суфіксів прикметників. Написання складних прикметників.
7	Правопис числівників.
8	Правопис займенників.
9	Правопис дієслів.
10	Правопис дієприкметників. Правопис дієприслівників.
11	Правопис прислівників.
12	Правопис прийменників разом, окремо і через дефіс. Правопис сполучників разом і окремо. Написання часток бо, но, то, от, таки . Не з різними частинами мови. . Правопис вигуків.
IV. Синтаксис і пунктуація	
13	Просте речення. Види речень за метою висловлювання: розповідні, питальні, спонукальні. Окличні речення. Члени речення (підмет і присудок; присудок простий і складе-ний; додаток, означення, обставина) і способи їх вираження. Прикладка як різновид означення. Порівняльний зворот.

	Розділові знаки в кінці речення. Тире між підметом і присудком. Розділові знаки при прикладках і порівняль-них зворотах.
14	Речення двоскладні і односкладні. Різновиди односкладних речень. Повні і неповні речення. Тире в неповних реченнях.
15	Однорідні члени речення. Узагальнююче слово при однорідних членах реченнях. Однорідні й неоднорідні означення. Розділові знаки при однорідних членах реченнях.
16	Звертання і вставні слова (словосполучення, речення). Розділові знаки про них.
17	Відокремлені другорядні члени речення (в тому числі уточнюючі). Розділові знаки при відокремлених членах речення.
18	Складне речення , його типи. Складносурядне сполучникове речення. Складнопірядне речення із сполучниками і сполучними словами. Основні види пірядних речень. Складне речення з кількома пірядними.
19	Розділові знаки в складносурядному і складнопірядному реченнях. Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому реченні. Складне речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку. Розділові знаки в ньому.
20	Пряма й непряма мова. Цитата. Діалог. Розділові знаки при прямій мові, цитаті, діалозі.
21	Риторика. Основні поняття риторики. Основні способи виступу.

ПИТАННЯ ДЛЯ СПІВБЕСІДИ

1. Стилістичні засоби фонетики.
2. Милозвучність української мови.
3. Норми вимови.
4. Загальна характеристика звукового складу мови.
5. Склад і наголос.
6. Правила переносу слів.
7. Складні випадки правопису слів з м'яким знаком.
8. Складні випадки правопису слів з апострофом.
9. Складні випадки правопису слів з великої букви.
10. Складні випадки правопису слів з ненаголошеними голосними.
11. Складні випадки правопису слів з подвоєнням і подовженням.
12. Складні випадки правопису слів із спрощенням у групах приголосних.
13. Складні випадки правопису слів із чергуванням голосних, приголосних звуків.
14. Складні випадки правопису слів іншомовного походження.

Практичні завдання для співбесіди

Картка № 1

1. Що відбувається із твердими приголосними, які не мають парних м'яких, коли вони стоять у слові перед голосними?
2. Записати слова у фонетичній транскрипції: щітка, білка, гіркий, шістнадцять.

Картка № 2

1. Скласти схему «Звуки української мови». На які основні групи поділяються звуки мови? Які звуки є парними, які пар не мають?
2. Зробити фонетичний розбір слова щільно.

Картка № 3

Записати слова в алфавітному порядку. Підкреслене слово розібрати фонетично: гайок, польоти, **дзьоб**, Йосип, польовий, полінець, повітря, дрімучий, діброва.

Картка № 4

1. Указати всі можливі варіанти переносу слів: виїжджати, **попереджувати**, святковий, осінній, тишишся.
2. Виділене слово розібрати фонетично.

Картка № 5

Розподілити подані іменники у дві колонки: 1) з літерою Е; 2) з літерою И: бер..за, адр..с, м..нув, г..рой, ос..пається, адр..сат, в..шиванка, т..атр, абр..кос, ш..ренга, ап...тит.

Картка № 6

Розподіліть подані іменники у дві колонки: 1) з літерою Е; 2) з літерою И: Мар..во, ос..ні, в..селка, нап..нати, адр..с, автор..тет, серп..нь, розм...нати, кач..ня, обстав..на, ан..стезія, д..ван, ран..ць, урв..ще, бер..г.

Картка № 7

Розподіліть подані слова у дві колонки: 1) де пишеться Ь, 2) де не пишеться Ь.

15. Слово і його лексичне значення.
16. Лексико-стилістичні синоніми. Антоніми. Пароніми.
17. Основні групи фразеологізмів, їх багатозначність.
18. Морфологія. Частини мови. Відмінність між самостійними та службовими.
19. Стилістичне забарвлення граматичних понять і граматичних форм.
20. Іменник. Поняття роду, числа.
21. Основні орфограми в коренях, префіксах, суфіксах.
22. Власні і загальні назви.
23. Правопис складних іменників.
24. Відміни іменників. Розподіл на групи при відмінюванні.
25. Відмінки іменників.
26. Прикметник. Розподіл прикметників на розряди.
27. Ступені порівняння прикметників.
28. Числівник. Розряди за значення. Групи при відмінюванні.
29. Займенник. Розряди за значення.
30. Правопис часток НЕ і НІ з усіма частинами мови.
31. Правопис складних слів.
32. Службові частини мови. Розряди за значення. Різновиди за будовою. Правопис.

Практичні завдання для співбесіди

Картка №1

Записати разом, окремо, через дефіс подані слова, пояснити свій вибір: воле/любний, м'ясо/молочний, кисло/солодкий, південно/східний, військово/полонений, плоско/опуклий, діаметрально/протилежний, жовто/гарячий, військово/морський, право/бережний, унтер/офіцерський, червоно/гарячий, машино/будівний, темно/зелений.

Картка №2

Провідміняти числівники: 22 квітня 1838 р. Тараса Шевченка викуплено з кріпацтва за 2500 рублів, виручених за портрет В.Жуковського пензля К.Брюллова.

Картка № 3

«Складні випадки правопису різних частин мови»

I варіант

1. Укажіть рядок, у якому всі слова пишуться з великої букви:
А (С,с)стиль; (О,о)область; (Р,р)усалка; (А,а)кадемія.
Б (В,в)енера; (В,в)верховна (Р,р)ада; (Т,т)уреччина.
В (Р,р)розвиток, (І,і)м'я; (Н,н)агорода; (С,с)лобожанщина;
Г (Ч,ч)чернеча (Г,г)ора; (У,у)університет; (С,с)ловник.
2. Укажіть рядок, в якому власні назви беруться в лапки:
А Палац культури, королева Чубарка, сузір'я Чумацький шлях.
Б Помаранчева революція, село Кирилівка, кіт Сніжок.
В Будинок учителя, бульвар Шевченка, майдан Незалежності.
Г готель Дружба, видавництво Основа, цукерки Вишенька.
3. Укажіть рядок, в якому всі складні прикметники пишуться разом:
А фізико/математичний, українсько/російський, гірко/солоний.
Б загально/відомий, жовто/гарячий, західно/європейський.
В ніжно/блакитний, шахово/спортивний, навчально/виховний.
Г кисло/солодкий, північно/західний, народно/пісенний.
33. Синтаксис як розділ мовознавства. Одиниці синтаксису.
34. Словосполучення. Види словосполучень. Підрядні зв'язки у словосполученнях.
35. Речення. Види простих речень, їх відтінки значень.
36. Головні та другорядні члени речення, їх різновиди.
37. Пунктограми в простому реченні: відокремлені члени речення, вставні слова та словосполучення, вставлені конструкції, однорідні члени речення, узагальнюючі слова при однорідних членах речення, звертання.
38. Складне речення. Різновиди складних речень.
39. Розділові знаки в складносурядному і складнопідрядному реченнях.
40. Види підрядних речень
41. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченню.
42. Пряма мова. Розділові знаки при прямій мові.
43. Діалог. Розділові знаки при діалозі. Цитата. Розділові знаки.

Практичні завдання для співбесіди

1. Укажіть означено-особове речення.
А Не страшні для мене вітри.
Б При вузлі залізниці його зігнали з потяга.
В Умивай же біле личко дрібними сльозами.
Г Ще з юних літ мені відкрилась правда.
Д Всі шляхи позамітало в полі.
2. Конструкція з порівняльним сполучником не відокремлюється комами в реченні:
А Я підставив долоні під широкі аж зелені ножі стебла осоки.
Б Вже ми для себе стали ніби снами і ніби піснею, що в небі тужить.
В Ніби хвилі розіллються голоси трембіти.
Г Тут городища як фортеці древні стоять окриті шкурами лісів.
Д Сама собою річка ця маленька вузенька як долоня.
3. Укажіть речення, в якому правильно виділене звертання:
А Пісне, моя ти, підстрелена пташко, мусиш замовкнуть і ти.
Б Мій брат Богдане, сповістив полковників, що ти живий і що чекаєш їх.
В Безмежнеє поле в сніжному завою, ох, дай мені обширу й волі.
Г Що краще було б, пане Лесю, під спів колядок сісти в темному куточку або грітися біля вогню у грубці і слухати казку.

Д А що старий, якби ти попрохав ще й худоби та птиці?

4. Укажіть відповідність між реченнями та його характеристикою:

А односкладне означено-особове

В односкладне узагальнено-особове

Б односкладне неозначено-особове

Г безособове

1. По всій Україні справжні коралі ще й тепер під назвою «доброго намиста» вважають великою цінністю.

2. Стану в житті малою хвилиною, чорною голкою на тополі.

3. За добро добром платять.

4. Взимку та повесні курінь відчинено з ранку й до вечора і цілу ніч.

5. В зів'ялих листочках хто може вгадати красу всю зеленого гаю?

5. Укажіть речення, яке не містить другорядних членів:

А Ліс ще дрімас.

Б Були падіння, злети, поразки та перемоги.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Авраменко О.М., Блажко М.Б. Українська мова та література. Довідник. Завдання в тестовій формі (ч. I, ч. II). – К.: Грамота, 2010.
2. Дияк О.В., Прудка В.М. Українська мова. Довідник для абітурієнтів та школярів. - К.: Літера ЛТД, 2010.
3. Зубков М. Збірник диктантів для випускників та абітурієнтів з української мови. - Харків: СПДФО Співак Т.К., 2007.
4. Зубков М. Українська мова. Універсальний довідник. - Харків: ВД «ШКОЛА», 2009.
5. Козачук Г.О. Українська мова для абітурієнтів: навчальний посібник. - К.: Вища школа, 2007.
6. Орфографія української мови просто про складне / Радченко І. - К.: «Шкільний світ», 2008.
7. Плющ М.Я., Гринас Н.Я. Граматика української мови в таблицях: навчальний посібник. - К.: Вища школа. - 2004.
8. Сучасний український правопис. Практичний довідник укладач Попко О.Г. Весна 2011
9. Сучасний український правопис. Схеми і таблиці укладачі Співак В.Л., Якименко О.О. – Х.: Весна, 2012.
10. Тести. Українська мова. 5-12 класи/ За ред. д.філол.н проф. Гуйванюк Н.В. - К.: Академія, 2009.
11. Юшук І.П. Українська мова. Практикум з правопису української мови. - К.: Освіта, 2007.

ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ З МАТЕМАТИКИ

для вступників на основі базової загальної середньої освіти для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста

1. ВСТУП

Програма вступних випробувань з математики охоплює всі розділи шкільної програми основної школи.

У запропонованій програмі стисло наведено зміст розділів шкільної програми, де вказано основний понятійний апарат, яким повинен володіти абітурієнт. Також наводиться перелік основних питань, які виносяться на вступне випробування. Цей перелік дасть можливість абітурієнту систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного екзамену з математики.

2. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

Абітурієнт повинен знати:

- означення правильного і неправильного дробів; назви розрядів десяткових знаків у запису десяткового дробу;
- означення відсотка, відношення і пропорції, основну властивість пропорції;
- правила додавання, віднімання і множення одночленів і многочленів; формули скороченого множення;
- правила виконання дій над степенями з цілим показником; правило ділення степенів з цілим показником; основну властивість дробу;
- означення функції, області визначення і області значень функції; способи задання функції; графіка функції; основні елементарні функції;
- означення квадратного рівняння; формули дискримінанта, коренів квадратного рівняння;
- означення арифметичної і геометричної прогресій; правила округлення чисел, виконання арифметичних дій з наближеними значеннями, правила подання відповіді до прикладної задачі;
- теореми синусів і косинусів та наслідки з них; алгоритми розв'язування довільних трикутників; означення правильного многокутника, формули суми внутрішніх кутів многокутника;
- формули для площ прямокутника, паралелограма, ромба, трикутника, трапеції, круга;

вміти:

- читати і записувати звичайні дроби; виділяти цілу і дробову частину з неправильного дробу; перетворювати мішаний дріб у неправильний; порівнювати, додавати, і віднімати звичайні дроби з однаковими і різними

знаменниками; порівнювати десяткові дроби; виконувати додавання, віднімання, множення і ділення десяткових дробів; знаходити відсотки від числа та за його відсотком.

- розв'язувати три основні задачі на відсотки; знаходити невідомий член пропорції;

- спрощувати числові і найпростіші буквені вирази з цілим показником; розв'язувати нескладні раціональні рівняння;

- знаходити область визначення та область значень функції; будувати графіки елементарних функцій;

- розв'язувати лінійні та квадратичні нерівності;

- розв'язувати системи лінійних рівнянь та нерівностей;

- виконувати обчислення виразів з арифметичним квадратним коренів;

- розпізнавати арифметичну і геометричну прогресії серед інших послідовностей; розв'язувати задачі на арифметичну і геометричну прогресії;

- розв'язувати задачі, застосовуючи алгоритми розв'язування трикутників; будувати правильний трикутник, чотирикутник, шестикутник; застосовувати вивчені формули до розв'язування задач;

- розв'язувати задачі, які містять різні види чотирикутників та їх елементи;

- розв'язувати трикутники;

- розв'язувати задачі використовуючи Декартові координати та вектори на площині.

3. РОЗДІЛИ ДИСЦИПЛІН, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

З ДИСЦИПЛІНИ «АЛГЕБРА»

НАТУРАЛЬНІ ЧИСЛА.

Натуральні числа. Число нуль. Відрізок. Вимірювання і побудова відрізка. Промінь, пряма. Координатний промінь. Порівняння натуральних чисел. Додавання і віднімання натуральних чисел. Властивості додавання.

Множення натуральних чисел. Властивості множення. Квадрат і куб числа. Ділення натуральних чисел. Ділення з остачею. Числові вирази. Буквені вирази та їх значення. Формули. Рівняння. Розв'язування рівнянь.

ДРОБОВІ ЧИСЛА

Дробові числа. Звичайні дроби. Правильні та неправильні дроби. Мішані числа. Порівняння звичайних дробів з однаковими знаменниками. Додавання і віднімання звичайних дробів з однаковими знаменниками. Десятковий дріб. Запис і читання десяткових дробів. Порівняння і округлення десяткових дробів. Додавання, віднімання, множення і ділення десяткових дробів. Основна властивість дробу. Скорочення дробу. Найменший спільний знаменник. Зведення дробів до спільного знаменника.

Порівняння дробів. Додавання, віднімання, множення і ділення звичайних дробів. Знаходження дроби від числа і числа за його дробом. Перетворення звичайних дробів у десяткові. Нескінченні періодичні десяткові дроби. Десяткове наближення звичайного дроби. Середнє арифметичне, його використання для розв'язування задач практичного змісту. Середнє значення величини.

ПОДІЛЬНІСТЬ ЧИСЕЛ

Дільники натурального числа. Ознаки подільності на 2, 3, 9, 5 і 10. Прості та складені числа. Розкладання чисел на прості множники. Спільний дільник кількох чисел. Найбільший спільний дільник. Взаємно прості числа. Спільне кратне кількох чисел. Найменше спільне кратне.

ВІДНОШЕННЯ І ПРОПОРЦІЇ

Відношення. Основна властивість відношення. Пропорція. Основна властивість пропорції. Розв'язування рівнянь на основі властивості пропорції. Пряма пропорційна залежність. Задачі на пропорційний поділ.

РАЦІОНАЛЬНІ ЧИСЛА ТА ДІЇ НАД НИМИ

Додатні та від'ємні числа. Число 0. Координатна пряма. Протилежні числа. Модуль числа. Цілі числа. Раціональні числа. Порівняння раціональних чисел. Додавання, віднімання, множення і ділення раціональних чисел. Властивості додавання і множення раціональних чисел. Розкриття дужок. Подібні доданки та їх зведення. Рівняння. Основні властивості рівняння.

ЛІНІЙНІ РІВНЯННЯ З ОДНІЄЮ ЗМІННОЮ

Лінійні рівняння з однією змінною. Розв'язування лінійних рівнянь. Розв'язування задач за допомогою лінійних рівнянь. Рівняння як математична модель задачі.

ЦІЛІ ВИРАЗИ

Вирази зі змінними. Цілі раціональні вирази. Числове значення виразу. Тотожні вирази. Тотожність. Тотожні перетворення виразу. Доведення тотожностей. Степінь з натуральним показником. Властивості степеня з натуральним показником. Одночлен. Стандартний вигляд одночлена. Піднесення одночленів до степеня. Множення одночленів. Многочлен. Подібні члени многочлена та їх зведення. Додавання і віднімання многочленів. Множення одночлена і многочлена; множення двох многочленів. Розкладання многочленів на множники способом винесення спільного множника за дужки та способом групування. Формули скороченого множення: квадрат двочлена, різниця квадратів, сума і різниця кубів. Використання формул скороченого множення для розкладання многочленів на множники.

ФУНКЦІЇ

Функція. Область визначення і область значень функції. Способи задання функції. Графік функції. Лінійна функція, пряма пропорційність, обернена пропорційність її графік та властивості.

Найпростіші перетворення графіків функцій. Функція $y = ax^2 + bx + c$, $a \neq 0$, її графік і властивості.

СИСТЕМИ ЛІНІЙНИХ РІВНЯНЬ З ДВОМА ЗМІННИМИ

Рівняння з двома змінними. Розв'язок рівняння з двома змінними. Лінійне рівняння з двома змінними та його графік. Система двох лінійних рівнянь з двома змінними та її розв'язок. Розв'язування систем двох лінійних рівнянь з двома змінними: графічним способом; способом підстановки; способом додавання. Розв'язування задач за допомогою систем лінійних рівнянь

РАЦІОНАЛЬНІ ВИРАЗИ

Раціональні вирази. Допустимі значення змінних. Тотожні перетворення раціональних виразів. Раціональні рівняння. Рівносильні рівняння. Розв'язування раціональних рівнянь. Степінь з цілим показником і його властивості. Стандартний вигляд числа.

КВАДРАТНІ КОРЕНІ. ДІЙСНІ ЧИСЛА

Квадратний корінь. Арифметичний квадратний корінь. Рівняння $x^2 = a$. Раціональні числа. Ірраціональні числа. Дійсні числа. Числові множини. Етапи розвитку числа. Арифметичний квадратний корінь з добутку, дроби і степеня. Добуток і частка квадратних коренів. Тотожність. Тотожні перетворення виразів, що містять квадратні корені.

КВАДРАТНІ РІВНЯННЯ

Квадратні рівняння. Неповні квадратні рівняння, їх розв'язування. Формула коренів квадратного рівняння. Теорема Вієта. Квадратний тричлен, його корені. Розкладання квадратного тричлена на лінійні множники. Розв'язування рівнянь, які зводяться до квадратних. Розв'язування задач за допомогою квадратних рівнянь та рівнянь, які зводяться до квадратних.

НЕРІВНОСТІ

Числові нерівності. Основні властивості числових нерівностей. Почленне додавання і множення нерівностей. Застосування властивостей числових нерівностей для оцінювання значення виразу. Нерівності зі змінними. Лінійні нерівності з однією змінною. Розв'язок нерівності. Числові проміжки. Об'єднання та переріз числових проміжків. Розв'язування лінійних нерівностей з однією змінною. Рівносильні нерівності. Системи лінійних нерівностей з однією змінною, їх розв'язування. Квадратна нерівність. Розв'язування квадратних нерівностей.

ЕЛЕМЕНТИ ПРИКЛАДНОЇ МАТЕМАТИКИ

Математичне моделювання. Відсоткові розрахунки. Формула складних відсотків.

ЧИСЛОВІ ПОСЛІДОВНОСТІ

Числові послідовності. Арифметична прогресія, її властивості. Формула n -го члена арифметичної прогресії. Сума перших n членів арифметичної прогресії. Геометрична прогресія, її властивості. Формула n -го члена геометричної прогресії. Сума перших n членів геометричної прогресії. Нескінченна геометрична прогресія та її сума. Розв'язування вправ і задач на прогресії, в тому числі прикладного змісту.

3 ДИСЦИПЛІНИ «ГЕОМЕТРІЯ»

НАЙПРОСТІШІ ГЕОМЕТРИЧНІ ФІГУРИ ТА ЇХ ВЛАСТИВОСТІ

Геометричні фігури. Точка, пряма, відрізок, промінь, кут та їх властивості. Вимірювання відрізків і кутів. Бісектриса кута. Відстань між двома точками. Вимірювальні, креслярські та допоміжні інструменти, що використовуються в геометрії.

ВЗАЄМНЕ РОЗТАШУВАННЯ ПРЯМИХ НА ПЛОЩИНІ

Суміжні та вертикальні кути, їх властивості. Паралельні та перпендикулярні прямі, їх властивості. Перпендикуляр. Відстань від точки до прямої. Кут між двома прямими, що перетинаються. Кути, утворені при перетині двох прямих січною. Ознаки паралельності прямих. Властивості кутів, утворених при перетині паралельних прямих січною.

ТРИКУТНИКИ

Трикутник і його елементи. Рівність геометричних фігур. Ознаки рівності трикутників. Види трикутників. Рівнобедрений трикутник, його властивості та ознаки. Висота, бісектриса і медіана трикутника. Ознаки рівності прямокутних трикутників. Властивості прямокутних трикутників. Сума кутів трикутника. Зовнішній кут трикутника та його властивості. Нерівність трикутника. Коло, описане навколо трикутника. Коло, вписане в трикутник. Подібні трикутники. Ознаки подібності трикутників. Застосування подібності трикутників: середні пропорційні відрізки в прямокутному трикутнику; властивість бісектриси трикутника.

ЧОТИРИКУТНИКИ

Чотирикутник, його елементи. Паралелограм та його властивості. Ознаки паралелограма. Прямокутник, ромб, квадрат та їх властивості. Трапеція. Вписані та описані чотирикутники. Вписані та центральні кути. Теорема Фалеса. Середня лінія трикутника, її властивості. Середня лінія трапеції, її властивості.

МНОГОКУТНИКИ. ПЛОЩІ МНОГОКУТНИКІВ

Многокутник та його елементи. Опуклі й неопуклі многокутники. Сума кутів опуклого многокутника. Вписані й описані многокутники. Поняття площі многокутника. Основні властивості площ. Площа прямокутника, паралелограма, трикутника. Площа трапеції.

Правильні многокутники. Формули радіусів вписаних і описаних кіл правильних многокутників. Побудова правильних многокутників.

Довжина кола. Довжина дуги кола. Площа круга та його частин

РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ТРИКУТНИКІВ

Теорема Піфагора. Перпендикуляр і похила, їх властивості. Синус, косинус і тангенс гострого кута прямокутного трикутника. Співвідношення між сторонами і кутами прямокутного трикутника. Значення синуса, косинуса і тангенса деяких кутів. Розв'язування прямокутних трикутників. Синус, косинус, тангенс кутів від 0° до 180° .

Тотожності: $\sin^2 \alpha + \cos^2 \alpha = 1$; $\sin(180^\circ - \alpha) = \sin \alpha$; $\cos(180^\circ - \alpha) = -\cos \alpha$; $\sin(90^\circ - \alpha) = \cos \alpha$; $\cos(90^\circ - \alpha) = \sin \alpha$. Теореми косинусів і синусів. Розв'язування трикутників. Формули для знаходження площі трикутника.

ДЕКАРТОВІ КООРДИНАТИ НА ПЛОЩИНІ

Прямокутна система координат на площині. Координати середини відрізка. Відстань між двома точками із заданими координатами. Рівняння кола і прямої.

ГЕОМЕТРИЧНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ

Переміщення та його властивості. Симетрія відносно точки і прямої, поворот, паралельне перенесення. Рівність фігур. Перетворення подібності та його властивості. Гомотетія. Подібність фігур. Площі подібних фігур.

ВЕКТОРИ НА ПЛОЩИНІ

Вектор. Модуль і напрям вектора. Рівність векторів. Координати вектора. Додавання і віднімання векторів. Множення вектора на число. Колінеарні вектори. Скалярний добуток векторів.

4. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

1. Дільники натурального числа. Ознаки подільності на 2, 3, 9, 5 і 10.
2. Прості та складені числа. Розкладання чисел на прості множники.
3. Спільний дільник кількох чисел. Найбільший спільний дільник.

Взаємно прості числа.

4. Спільне кратне кількох чисел. Найменше спільне кратне.
5. Основна властивість дроби. Скорочення дроби.
6. Найменший спільний знаменник. Зведення дробів до спільного знаменника. Порівняння дробів.
7. Додавання, віднімання, множення і ділення звичайних дробів.

8. Знаходження дроби від числа і числа за його дробом.
9. Перетворення звичайних дробів у десяткові. Нескінченні періодичні десяткові дроби. Десяткове наближення звичайного дроби.
10. Відношення. Основна властивість відношення.
11. Пропорція. Основна властивість пропорції.
12. Додатні та від'ємні числа. Число 0. Координатна пряма. Протилежні числа. Модуль числа.
13. Цілі числа. Раціональні числа. Порівняння раціональних чисел.
14. Додавання, віднімання, множення і ділення раціональних чисел.
15. Розкриття дужок. Подібні доданки та їх зведення.
16. Рівняння. Корені рівнянь. Розв'язування рівнянь.
17. Лінійні рівняння з однією змінною. Розв'язування лінійних рівнянь.
18. Рівняння з модулем.
19. Вирази зі змінними. Цілі раціональні вирази. Числове значення виразу.
20. Тотожні вирази. Тотожність. Тотожні перетворення виразу. Доведення тотожностей.
21. Степінь з натуральним показником. Властивості степеня з натуральним показником.
22. Одночлен. Стандартний вигляд одночлена. Піднесення одночленів до степеня. Множення одночленів.
23. Многочлен. Подібні члени многочлена та їх зведення.
24. Додавання і віднімання многочленів.
25. Множення одночлена і многочлена; множення двох многочленів.
26. Розкладання многочленів на множники способом винесення спільного множника за дужки та способом групування.
27. Формули скороченого множення: квадрат двочлена, різниця квадратів, сума і різниця кубів.
28. Використання формул скороченого множення для розкладання многочленів на множники.
29. Рівняння з двома змінними. Розв'язок рівняння з двома змінними.
30. Лінійне рівняння з двома змінними та його графік.
31. Система двох лінійних рівнянь з двома змінними та її розв'язок.
32. Розв'язування систем двох лінійних рівнянь з двома змінними: графічним способом; способом підстановки; способом додавання.
33. Дробові вирази. Раціональні вирази. Допустимі значення змінних.
34. Тотожні перетворення раціональних виразів.
35. Раціональні рівняння. Рівносильні рівняння. Розв'язування раціональних рівнянь.
36. Степінь з цілим показником і його властивості. Стандартний вигляд числа.
37. Квадратний корінь. Арифметичний квадратний корінь.
38. Раціональні числа. Ірраціональні числа. Дійсні числа.
39. Арифметичний квадратний корінь з добутку, дроби і степеня. Добуток і частка квадратних коренів.

40. Квадратні рівняння. Неповні квадратні рівняння, їх розв'язування.
41. Формула коренів квадратного рівняння.
42. Теорема Вієта.
43. Квадратний тричлен, його корені. Розкладання квадратного тричлена на лінійні множники.
44. Розв'язування рівнянь, які зводяться до квадратних.
45. Функція. Область визначення і область значень функції. Способи задання функції. Графік функції.
46. Властивості функції: нулі функції, проміжки знакосталості, зростання і спадання функції.
47. Лінійна функція, її графік та властивості.
48. Функції $y = \frac{k}{x}$, її графік та властивості.
49. Функції $y = \sqrt{x}$, її графік та властивості.
50. Квадратична функція, її графік та властивості.
51. Числові нерівності. Основні властивості числових нерівностей.
52. Нерівності зі змінними. Лінійні нерівності з однією змінною
53. Квадратна нерівність. Розв'язування квадратних нерівностей.
54. Системи лінійних нерівностей з однією змінною.
55. Математичне моделювання. Відсоткові розрахунки.
56. Числові послідовності. Арифметична прогресія, її властивості. Формула n -го члена арифметичної прогресії. Сума перших n членів арифметичної прогресії.
57. Геометрична прогресія, її властивості. Формула n -го члена геометричної прогресії. Сума перших n членів геометричної прогресії.
58. Геометричні фігури. Точка, пряма, відрізок, промінь, кут та їх властивості. Вимірювання відрізків і кутів. Бісектриса кута. Відстань між двома точками.
59. Суміжні та вертикальні кути, їх властивості.
60. Паралельні та перпендикулярні прямі, їх властивості.
61. Кути, утворені при перетині двох прямих січною. Ознаки паралельності прямих. Властивості кутів, утворених при перетині паралельних прямих січною.
62. Трикутник і його елементи. Рівність геометричних фігур. Ознаки рівності трикутників.
63. Види трикутників. Рівнобедрений трикутник, його властивості та ознаки. Висота, бісектриса і медіана трикутника.
64. Ознаки рівності прямокутних трикутників. Властивості прямокутних трикутників.
65. Сума кутів трикутника. Зовнішній кут трикутника та його властивості. Нерівність трикутника.
66. Коло. Довжина кола. Круг. Площа круга. Круговий сектор.
67. Кути, вписані в коло.
68. Дотична до кола, її властивість.
69. Коло, описане навколо трикутника. Коло, вписане в трикутник.

70. Чотирикутник, його елементи. Паралелограм та його властивості.
Ознаки паралелограма.
71. Прямокутник, ромб, квадрат та їх властивості. Трапеція.
72. Вписані та описані чотирикутники. Вписані та центральні кути.
73. Теорема Фалеса.
74. Середня лінія трикутника, її властивості.
75. Середня лінія трапеції, її властивості.
76. Подібні трикутники. Ознаки подібності трикутників.
77. Многокутник та його елементи. Опуклі й неопуклі многокутники.
78. Сума кутів опуклого многокутника. Вписані й описані многокутники.
79. Поняття площі многокутника. Основні властивості площ.
80. Площа прямокутника, паралелограма, трикутника. Площа трапеції.
81. Теорема Піфагора.
82. Перпендикуляр і похила, їх властивості.
83. Синус, косинус і тангенс гострого кута прямокутного трикутника.
84. Співвідношення між сторонами і кутами прямокутного трикутника.
85. Теореми косинусів і синусів.
86. Правильні многокутники. Формули радіусів вписаних і описаних кіл правильних многокутників.
87. Прямокутна система координат на площині. Координати середини відрізка. Відстань між двома точками із заданими координатами.
88. Рівняння кола і прямої.
89. Вектор. Модуль і напрям вектора. Рівність векторів. Координати вектора. Додавання і віднімання векторів. Множення вектора на число. Колінеарні вектори.
90. Скалярний добуток векторів.
91. Переміщення та його властивості.
92. Симетрія відносно точки і прямої, поворот, паралельне перенесення.
Рівність фігур.
93. Перетворення подібності та його властивості. Гомотетія.

5. ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ ЗРАЗОК

КИЇВСЬКИЙ ТЕХНІКУМ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №___

1. Виконайте віднімання:

$$3m - \frac{9m^2 - 1}{3m}$$

2. Знайдіть значення виразу:

$$(3 - \sqrt{2})(5 + \sqrt{2}) - (\sqrt{2} - 1)^2$$

3. Розв'яжіть задачу:

Основи рівнобічної трапеції дорівнюють 1см і 17см, а діагональ ділить її тупий кут навпіл. Знайдіть площу трапеції.

КИЇВСЬКИЙ ТЕХНІКУМ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №___

1. Скоротіть дріб:

$$\frac{3a - a^2}{2a - 6}$$

2. Розв'яжіть задачу.

Знайдіть висоту рівнобічної трапеції, основи якої дорівнюють 9см і 19см, а бічна сторона – 13см.

3. Побудуйте графік функції:

$$y = \frac{x^2 + 6x + 9}{x + 3} - \frac{x^2 + 5x}{x}$$

Затверджено на засіданні предметної комісії з математики

Протокол №___ від _____

Голова комісії

О.А. Тесленко

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТІВ

Для оцінювання знань абітурієнтів застосовуються критерії та шкала оцінювання.

До навчальних досягнень абітурієнтів з математики, які підлягають оцінюванню, належать:

– теоретичні знання, що стосуються математичних понять, тверджень, теорем, властивостей, ознак, методів та ідей математики;

– знання, що стосуються способів діяльності, які можна подати у вигляді системи дій (правила, алгоритми);

– здатність безпосередньо здійснювати уже відомі способи діяльності відповідно до засвоєних правил, алгоритмів (наприклад, виконувати певне тотожне перетворення виразу, розв’язувати рівняння певного виду, виконувати геометричні побудови, досліджувати функцію на монотонність, розв’язувати текстові задачі розглянутих типів тощо);

– здатність застосовувати набуті знання і вміння для розв’язання навчальних і практичних задач, коли шлях, спосіб такого розв’язання потрібно попередньо визначити (знайти) самому.

Оцінювання якості математичної підготовки абітурієнтів з математики здійснюється в двох аспектах: *рівень оволодіння теоретичними знаннями та якість практичних умінь і навичок*, здатність застосовувати вивчений матеріал під час розв’язування задач і вправ.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання знань, умінь і навичок
І. Початковий	1	Абітурієнт розпізнає один із кількох запропонованих математичних об’єктів (символів, виразів, геометричних фігур тощо), виділивши його серед інших; читає і записує числа, переписує даний математичний вираз, формулу; зображує найпростіші геометричні фігури (малює ескіз)
	2	Абітурієнт виконує однокрокові дії з числами, найпростішими математичними виразами; впізнає окремі математичні об’єкти і пояснює свій вибір
	3	Абітурієнт порівнює дані або словесно описані математичні об’єкти за їх суттєвими властивостями; за допомогою екзаменатора виконує елементарні завдання
II. Середній	4	Абітурієнт відтворює означення математичних понять і формулювання тверджень; називає елементи математичних об’єктів; формулює деякі властивості математичних об’єктів; виконує за зразком завдання обов’язкового рівня
	5	Абітурієнт ілюструє означення математичних понять, формулювань теорем і правил виконання математичних дій; розв’язує завдання обов’язкового рівня за відомими алгоритмами з частковим поясненням

	6	Абітурієнт ілюструє означення математичних понять, формулювань теорем і правил виконання математичних дій власними прикладами; самостійно розв'язує завдання обов'язкового рівня з достатнім поясненням; записує математичний вираз, формулу за словесним формулюванням і навпаки
Ш. Достатній	7	Абітурієнт застосовує означення математичних понять та їх властивостей для розв'язання завдань у знайомих ситуаціях; знає залежності між елементами математичних об'єктів; самостійно виправляє вказані йому помилки; розв'язує завдання, передбачені програмою, без достатніх пояснень
	8	Абітурієнт володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням; частково аргументує математичні міркування й розв'язування завдань
	9	Абітурієнт: вільно володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; самостійно виконує завдання в знайомих ситуаціях з достатнім поясненням; виправляє допущені помилки; повністю аргументує обґрунтування математичних тверджень; розв'язує завдання з достатнім поясненням
IV. Високий	1 0	Знання, вміння й навички абітурієнта повністю відповідають вимогам програми, зокрема: абітурієнт усвідомлює нові для нього математичні факти, ідеї, вміє доводити передбачені програмою математичні твердження з достатнім обґрунтуванням; розв'язує завдання з повним поясненням і обґрунтуванням
	1 1	Абітурієнт вільно і правильно висловлює відповідні математичні міркування, переконливо аргументує їх; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; використовує набуті знання і вміння в незнайомих для нього ситуаціях; знає, передбачені програмою, основні методи розв'язання завдання і вміє їх застосовувати з необхідним обґрунтуванням
	1 2	Абітурієнт виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способу розв'язання математичної проблеми; вміє узагальнювати й систематизувати набуті знання; здатний до розв'язування нестандартних задач і вправ

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ З МАТЕМАТИКИ

Оцінювання знань абітурієнтів з математики проводиться під час іспиту, що проводиться в усній формі. Оцінювання здійснюється за 12-ти бальною шкалою.

Білеті вступних іспитів складаються з трьох практичних завдань відкритої форми з розгорнутою відповіддю. Перше запитання оцінюється максимально в 3 бали, друге завдання максимально оцінюється в 4 бали, третє – максимально в 5 балів. Сумарна кількість балів становить 12, що відповідає оцінці 12.

Оцінювання якості математичної підготовки абітурієнтів ставить за мету - перевірити здатність до застосування вивченого матеріалу під час розв'язання задач і вправ.

Якщо абітурієнт, в першому завданні білета, повністю розв'язав задачу і отримав правильну відповідь, то він за відповідь отримує 3 бали. Якщо абітурієнт знайшов правильний шлях розв'язання, але зробив технічну(арифметичну) помилку, то знімається 1 бал, тобто він отримує за завдання 2 бали.

Якщо абітурієнт провів менше половини міркувань або записав вірно математичні формули, то знімається 2 бали, тобто він отримує за завдання 1 бал.

Друге завдання білету вважається виконаними правильно, якщо абітурієнт навів розгорнутий запис розв'язування, може обґрунтувати кожен етап і дав правильну відповідь. В цьому випадку він отримує 4 бали. Якщо абітурієнт знайшов правильний шлях розв'язання, але зробив технічну(арифметичну) помилку, то знімається 1 бал, тобто він отримує 3 бали. Якщо абітурієнт не отримав правильний розв'язок внаслідок допущених логічних помилок, але виконав більше як половину логічних кроків правильно, то він може отримати 2 бали, якщо ж він провів менше половини міркувань або вірно записав формули, які можна застосувати при розв'язанні задачі, то отримує 1 бал.

Третє завдання білету вважається виконаними правильно, якщо абітурієнт навів розгорнутий запис розв'язування з обґрунтуванням кожного етапу і дав правильну відповідь. В цьому випадку він отримує 5 балів. Якщо абітурієнт знайшов правильний шлях розв'язання, але зробив незначну технічну(арифметичну) помилку, то знімається 1 бал і він отримує 4 бали. Якщо абітурієнт не отримав правильний розв'язок внаслідок допущених незначних логічних помилок, але виконав більше як половину логічних кроків правильно, то знімається 2 бали і він отримує за виконане завдання 3 бали, якщо ж він провів менше половини міркувань вірно, то знімається 3 бали і абітурієнт отримує 2 бали. Якщо ж студент, розпочав розв'язання (виконав вірно малюнок, записав формули, які б можна було застосувати, тощо), то він отримує 1 бал.

Перед початком іспиту абітурієнтів ознайомлюють з вимогами оформлення вступної роботи, попереджають про необхідність обґрунтувань при виконанні завдань практичного характеру, акуратно виконувати малюнки, що супроводжують відповіді на завдання білета, оскільки, в разі апелювання рішення екзаменатора, відповідь абітурієнта оцінюють за записами, які він зробив під час підготовки до відповіді. Для підготовки відповіді на отриманий білет абітурієнту надається 35хв.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

З дисципліни «Алгебра»

1. Бевз Г. П. Алгебра: підруч. для 9 (7,8) кл. загальноосвіт. навч. закл. / Г. П. Бевз, В. Г. Бевз. — К.: Зодіак-ЕКО, 2009. — 288 с.
2. Бурда М. І. та ін. Збірник завдань для державної атестації з алгебри. 9 клас. — Харків: Гімназія, 2009. — 224с.
3. Гайштут О. Г., Ушаков Р. П. Збірник задач з математики з прикладами розв'язувань: для учнів загальноосвітніх шкіл, ліцеїв і гімназій. — Кам'янець – Подільський: Абетка, 2002. — 704с.: рис.
4. Збірник задач з математики для вступників до вузів / В. К. Єгерев, В. В. Зайцев, Б. А. Кардемський та ін.; За редакцією М. І. Сканаві; Пер. з рос.: Є. В. Бондарчук. К.: Вища шк., 1992. — 445с.
5. Мальцева Н. О., Роева Т. Г. Алгебра. Готуємось до зовнішнього незалежного оцінювання. — Х.: Країн мрій, 2009. — 304 с.
6. Математика. Типові тестові завдання. Збірник / А.Р. Гальперін, О.Я. Михеєв: Навч. посіб. — Х.: Факт, 2008.
7. Пліщук М. В. Довідник з математики для вступників до коледжів, технікумів, училищ на базі 9 класів. Вступні тести та відповіді: Навч. пос. — Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. — 204с.

З дисципліни «Геометрія»

1. Апостолова Г. В. Геометрія: 9 (7, 8) дворівневий підручник для загальноосвітніх навчальних закладів / Г.В.Апостолова. — К. : Генеза, 2009. — 304 с. : іл.
2. Бурда М.І., Тарасенкова Н.А. Геометрія: підруч. для 9 (7, 8) кл. загальноосвіт. навч. закл. / М.І.Бурда, Н.А.Тарасенкова. - К. : Зодіак-ЕКО, 2009. - 240 с. : іл.
3. Гайштут О. Г., Литвиненко Г. Геометрія – це нескладно. Планіметрія. Навч.-метод. Посібник. — К.: “Магіст -S”, 1997 – 112с.: іл.
4. Істер О.С., Глобін О.І., Комаренко О.В. Збірник завдань для державної підсумкової атестації з математики. — К.: Центр навчально-методичної літератури, 2012.-110 с.
5. Кушнір І. А. Методи розв'язання задач з геометрії: Кн.. для вчителя. — К.: Абрис, 1994. — 464с.: іл.. — Бібліогр: с. 460-461.
6. Мальцева Н. О., Роева Т. Г. Геометрія. Готуємось до зовнішнього незалежного оцінювання. — Х.: Країн мрій, 2009. — 224 с.
7. Мерзляк А. Г., Полонський В. Б., Якір М. С. Геометрія: Підруч. для 9 кл. шкіл з поглибл. вивченням математики.— Х.: Гімназія, 2009.— 272 с.
8. Погорелов О. В. Геометрія: Підруч. для 7 – 9 кл. серед. шк. — 5-те вид. — К.: Освіта, 2001. — 223с.
9. Полонський В. Б., Рабинович Ю. М., Якір М. С. Вчимося розв'язувати задачі з геометрії. Навч. – метод. Посібник. — К.: “Магіст - S”, 1998 – 256.

ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ З МАТЕМАТИКИ (співбесіда)

*для вступників на основі базової загальної середньої освіти для
здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста*

1. ВСТУП

Програма вступних випробувань з математики охоплює всі розділи шкільної програми основної школи.

У запропонованій програмі стисло наведено зміст розділів шкільної програми, де вказано основний понятійний апарат, яким повинен володіти абітурієнт. Також наводиться перелік основних питань, які виносяться на вступне випробування. Цей перелік дасть можливість абітурієнту систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного екзамену з математики.

2. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

Абітурієнт повинен знати:

- означення правильного і неправильного дробів; назви розрядів десяткових знаків у запису десяткового дробу;
- означення відсотка, відношення і пропорції, основну властивість пропорції;
- правила додавання, віднімання і множення одночленів і многочленів; формули скороченого множення;
- правила виконання дій над степенями з цілим показником; правило ділення степенів з цілим показником; основну властивість дробу;
- означення функції, області визначення і області значень функції; способи задання функції; графіка функції; основні елементарні функції;
- означення квадратного рівняння; формули дискримінанта, коренів квадратного рівняння;
- означення арифметичної і геометричної прогресій; правила округлення чисел, виконання арифметичних дій з наближеними значеннями, правила подання відповіді до прикладної задачі;
- теореми синусів і косинусів та наслідки з них; алгоритми розв'язування довільних трикутників; означення правильного многокутника, формули суми внутрішніх кутів многокутника;
- формули для площ прямокутника, паралелограма, ромба, трикутника, трапеції, круга;

вміти:

- читати і записувати звичайні дроби; виділяти цілу і дробову частину з неправильного дробу; перетворювати мішаний дріб у неправильний;

порівнювати, додавати, і віднімати звичайні дроби з однаковими і різними знаменниками; порівнювати десяткові дроби; виконувати додавання, віднімання, множення і ділення десяткових дробів; знаходити відсотки від числа та за його відсотком.

- розв'язувати три основні задачі на відсотки; знаходити невідомий член пропорції;
- спрощувати числові і найпростіші буквені вирази з цілим показником; розв'язувати нескладні раціональні рівняння;
- знаходити область визначення та область значень функції; будувати графіки елементарних функцій;
- розв'язувати лінійні та квадратичні нерівності;
- розв'язувати системи лінійних рівнянь та нерівностей;
- виконувати обчислення виразів з арифметичним квадратним коренів;
- розпізнавати арифметичну і геометричну прогресії серед інших послідовностей; розв'язувати задачі на арифметичну і геометричну прогресії;
- розв'язувати задачі, застосовуючи алгоритми розв'язування трикутників; будувати правильний трикутник, чотирикутник, шестикутник; застосовувати вивчені формули до розв'язування задач;
- розв'язувати задачі, які містять різні види чотирикутників та їх елементи;
- розв'язувати трикутники;
- розв'язувати задачі використовуючи Декартові координати та вектори на площині.

4. РОЗДІЛИ ДИСЦИПЛІН, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

З ДИСЦИПЛІНИ «АЛГЕБРА» НАТУРАЛЬНІ ЧИСЛА.

Натуральні числа. Число нуль. Відрізок. Вимірювання і побудова відрізка. Промінь, пряма. Координатний промінь. Порівняння натуральних чисел. Додавання і віднімання натуральних чисел. Властивості додавання.

Множення натуральних чисел. Властивості множення. Квадрат і куб числа. Ділення натуральних чисел. Ділення з остачею. Числові вирази. Буквені вирази та їх значення. Формули. Рівняння. Розв'язування рівнянь.

ДРОБОВІ ЧИСЛА

Дробові числа. Звичайні дроби. Правильні та неправильні дроби. Мішані числа. Порівняння звичайних дробів з однаковими знаменниками. Додавання і віднімання звичайних дробів з однаковими знаменниками. Десятковий дріб. Запис і читання десяткових дробів. Порівняння і округлення десяткових дробів. Додавання, віднімання, множення і ділення десяткових дробів. Основна властивість дробу. Скорочення дробу. Найменший спільний знаменник. Зведення дробів до спільного знаменника.

Порівняння дробів. Додавання, віднімання, множення і ділення звичайних дробів. Знаходження дроби від числа і числа за його дробом. Перетворення звичайних дробів у десяткові. Нескінченні періодичні десяткові дроби. Десяткове наближення звичайного дроби. Середнє арифметичне, його використання для розв'язування задач практичного змісту. Середнє значення величини.

ПОДІЛЬНІСТЬ ЧИСЕЛ

Дільники натурального числа. Ознаки подільності на 2, 3, 9, 5 і 10. Прості та складені числа. Розкладання чисел на прості множники. Спільний дільник кількох чисел. Найбільший спільний дільник. Взаємно прості числа. Спільне кратне кількох чисел. Найменше спільне кратне.

ВІДНОШЕННЯ І ПРОПОРЦІЇ

Відношення. Основна властивість відношення. Пропорція. Основна властивість пропорції. Розв'язування рівнянь на основі властивості пропорції. Пряма пропорційна залежність. Задачі на пропорційний поділ.

РАЦІОНАЛЬНІ ЧИСЛА ТА ДІЇ НАД НИМИ

Додатні та від'ємні числа. Число 0. Координатна пряма. Протилежні числа. Модуль числа. Цілі числа. Раціональні числа. Порівняння раціональних чисел. Додавання, віднімання, множення і ділення раціональних чисел. Властивості додавання і множення раціональних чисел. Розкриття дужок. Подібні доданки та їх зведення. Рівняння. Основні властивості рівняння.

ЛІНІЙНІ РІВНЯННЯ З ОДНІЄЮ ЗМІННОЮ

Лінійні рівняння з однією змінною. Розв'язування лінійних рівнянь. Розв'язування задач за допомогою лінійних рівнянь. Рівняння як математична модель задачі.

ЦІЛІ ВИРАЗИ

Вирази зі змінними. Цілі раціональні вирази. Числове значення виразу. Тотожні вирази. Тотожність. Тотожні перетворення виразу. Доведення тотожностей. Степінь з натуральним показником. Властивості степеня з натуральним показником. Одночлен. Стандартний вигляд одночлена. Піднесення одночленів до степеня. Множення одночленів. Многочлен. Подібні члени многочлена та їх зведення. Додавання і віднімання многочленів. Множення одночлена і многочлена; множення двох многочленів. Розкладання многочленів на множники способом винесення спільного множника за дужки та способом групування. Формули скороченого множення: квадрат двочлена, різниця квадратів, сума і різниця кубів. Використання формул скороченого множення для розкладання многочленів на множники.

ФУНКЦІЇ

Функція. Область визначення і область значень функції. Способи задання функції. Графік функції. Лінійна функція, пряма пропорційність, обернена пропорційність її графік та властивості.

Найпростіші перетворення графіків функцій. Функція $y = ax^2 + bx + c$, $a \neq 0$, її графік і властивості.

СИСТЕМИ ЛІНІЙНИХ РІВНЯНЬ З ДВОМА ЗМІННИМИ

Рівняння з двома змінними. Розв'язок рівняння з двома змінними. Лінійне рівняння з двома змінними та його графік. Система двох лінійних рівнянь з двома змінними та її розв'язок. Розв'язування систем двох лінійних рівнянь з двома змінними: графічним способом; способом підстановки; способом додавання. Розв'язування задач за допомогою систем лінійних рівнянь

РАЦІОНАЛЬНІ ВИРАЗИ

Раціональні вирази. Допустимі значення змінних. Тотожні перетворення раціональних виразів. Раціональні рівняння. Рівносильні рівняння. Розв'язування раціональних рівнянь. Степінь з цілим показником і його властивості. Стандартний вигляд числа.

КВАДРАТНІ КОРЕНІ. ДІЙСНІ ЧИСЛА

Квадратний корінь. Арифметичний квадратний корінь. Рівняння $x^2 = a$. Раціональні числа. Ірраціональні числа. Дійсні числа. Числові множини. Етапи розвитку числа. Арифметичний квадратний корінь з добутку, дроби і степеня. Добуток і частка квадратних коренів. Тотожність. Тотожні перетворення виразів, що містять квадратні корені.

КВАДРАТНІ РІВНЯННЯ

Квадратні рівняння. Неповні квадратні рівняння, їх розв'язування. Формула коренів квадратного рівняння. Теорема Вієта. Квадратний тричлен, його корені. Розкладання квадратного тричлена на лінійні множники. Розв'язування рівнянь, які зводяться до квадратних. Розв'язування задач за допомогою квадратних рівнянь та рівнянь, які зводяться до квадратних.

НЕРІВНОСТІ

Числові нерівності. Основні властивості числових нерівностей. Почленне додавання і множення нерівностей. Застосування властивостей числових нерівностей для оцінювання значення виразу. Нерівності зі змінними. Лінійні нерівності з однією змінною. Розв'язок нерівності. Числові проміжки. Об'єднання та переріз числових проміжків. Розв'язування лінійних нерівностей з однією змінною. Рівносильні нерівності. Системи лінійних нерівностей з однією змінною, їх розв'язування. Квадратна нерівність. Розв'язування квадратних нерівностей.

ЕЛЕМЕНТИ ПРИКЛАДНОЇ МАТЕМАТИКИ

Математичне моделювання. Відсоткові розрахунки. Формула складних відсотків.

ЧИСЛОВІ ПОСЛІДОВНОСТІ

Числові послідовності. Арифметична прогресія, її властивості. Формула n -го члена арифметичної прогресії. Сума перших n членів арифметичної прогресії. Геометрична прогресія, її властивості. Формула n -го члена геометричної прогресії. Сума перших n членів геометричної прогресії. Нескінченна геометрична прогресія та її сума. Розв'язування вправ і задач на прогресії, в тому числі прикладного змісту.

3 ДИСЦИПЛІНИ «ГЕОМЕТРІЯ»

НАЙПРОСТІШІ ГЕОМЕТРИЧНІ ФІГУРИ ТА ЇХ ВЛАСТИВОСТІ

Геометричні фігури. Точка, пряма, відрізок, промінь, кут та їх властивості. Вимірювання відрізків і кутів. Бісектриса кута. Відстань між двома точками. Вимірювальні, креслярські та допоміжні інструменти, що використовуються в геометрії.

ВЗАЄМНЕ РОЗТАШУВАННЯ ПРЯМИХ НА ПЛОЩИНІ

Суміжні та вертикальні кути, їх властивості. Паралельні та перпендикулярні прямі, їх властивості. Перпендикуляр. Відстань від точки до прямої. Кут між двома прямими, що перетинаються. Кути, утворені при перетині двох прямих січною. Ознаки паралельності прямих. Властивості кутів, утворених при перетині паралельних прямих січною.

ТРИКУТНИКИ

Трикутник і його елементи. Рівність геометричних фігур. Ознаки рівності трикутників. Види трикутників. Рівнобедрений трикутник, його властивості та ознаки. Висота, бісектриса і медіана трикутника. Ознаки рівності прямокутних трикутників. Властивості прямокутних трикутників. Сума кутів трикутника. Зовнішній кут трикутника та його властивості. Нерівність трикутника. Коло, описане навколо трикутника. Коло, вписане в трикутник. Подібні трикутники. Ознаки подібності трикутників. Застосування подібності трикутників: середні пропорційні відрізки в прямокутному трикутнику; властивість бісектриси трикутника.

ЧОТИРИКУТНИКИ

Чотирикутник, його елементи. Паралелограм та його властивості. Ознаки паралелограма. Прямокутник, ромб, квадрат та їх властивості. Трапеція. Вписані та описані чотирикутники. Вписані та центральні кути. Теорема Фалеса. Середня лінія трикутника, її властивості. Середня лінія трапеції, її властивості.

МНОГОКУТНИКИ. ПЛОЩІ МНОГОКУТНИКІВ

Многокутник та його елементи. Опуклі й неопуклі многокутники. Сума кутів опуклого многокутника. Вписані й описані многокутники. Поняття площі многокутника. Основні властивості площі. Площа прямокутника, паралелограма, трикутника. Площа трапеції.

Правильні многокутники. Формули радіусів вписаних і описаних кіл правильних многокутників. Побудова правильних многокутників.

Довжина кола. Довжина дуги кола. Площа круга та його частин

РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ТРИКУТНИКІВ

Теорема Піфагора. Перпендикуляр і похила, їх властивості. Синус, косинус і тангенс гострого кута прямокутного трикутника. Співвідношення між сторонами і кутами прямокутного трикутника. Значення синуса, косинуса і тангенса деяких кутів. Розв'язування прямокутних трикутників. Синус, косинус, тангенс кутів від 0° до 180° .

Тотожності: $\sin^2 \alpha + \cos^2 \alpha = 1$; $\sin(180^\circ - \alpha) = \sin \alpha$; $\cos(180^\circ - \alpha) = -\cos \alpha$; $\sin(90^\circ - \alpha) = \cos \alpha$; $\cos(90^\circ - \alpha) = \sin \alpha$. Теореми косинусів і синусів. Розв'язування трикутників. Формули для знаходження площі трикутника.

ДЕКАРТОВІ КООРДИНАТИ НА ПЛОЩИНІ

Прямокутна система координат на площині. Координати середини відрізка. Відстань між двома точками із заданими координатами. Рівняння кола і прямої.

ГЕОМЕТРИЧНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ

Переміщення та його властивості. Симетрія відносно точки і прямої, поворот, паралельне перенесення. Рівність фігур. Перетворення подібності та його властивості. Гомотетія. Подібність фігур. Площі подібних фігур.

ВЕКТОРИ НА ПЛОЩИНІ

Вектор. Модуль і напрям вектора. Рівність векторів. Координати вектора. Додавання і віднімання векторів. Множення вектора на число. Колінеарні вектори. Скалярний добуток векторів.

4. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

94. Дільники натурального числа. Ознаки подільності на 2, 3, 9, 5 і 10.

95. Прості та складені числа. Розкладання чисел на прості множники.

96. Спільний дільник кількох чисел. Найбільший спільний дільник.

Взаємно прості числа.

97. Спільне кратне кількох чисел. Найменше спільне кратне.

98. Основна властивість дробу. Скорочення дробу.

99. Найменший спільний знаменник. Зведення дробів до спільного знаменника. Порівняння дробів.

100. Додавання, віднімання, множення і ділення звичайних дробів.

101. Знаходження дроби від числа і числа за його дробом.
 102. Перетворення звичайних дробів у десяткові. Нескінченні періодичні десяткові дроби. Десяткове наближення звичайного дроби.
 103. Відношення. Основна властивість відношення.
 104. Пропорція. Основна властивість пропорції.
 105. Додатні та від'ємні числа. Число 0. Координатна пряма.
- Протилежні числа. Модуль числа.
106. Цілі числа. Раціональні числа. Порівняння раціональних чисел.
 107. Додавання, віднімання, множення і ділення раціональних чисел.
 108. Розкриття дужок. Подібні доданки та їх зведення.
 109. Рівняння. Корені рівнянь. Розв'язування рівнянь.
 110. Лінійні рівняння з однією змінною. Розв'язування лінійних рівнянь.
 111. Рівняння з модулем.
 112. Вирази зі змінними. Цілі раціональні вирази. Числове значення виразу.
 113. Тотожні вирази. Тотожність. Тотожні перетворення виразу. Доведення тотожностей.
 114. Степінь з натуральним показником. Властивості степеня з натуральним показником.
 115. Одночлен. Стандартний вигляд одночлена. Піднесення одночленів до степеня. Множення одночленів.
 116. Многочлен. Подібні члени многочлена та їх зведення.
 117. Додавання і віднімання многочленів.
 118. Множення одночлена і многочлена; множення двох многочленів.
 119. Розкладання многочленів на множники способом винесення спільного множника за дужки та способом групування.
 120. Формули скороченого множення: квадрат двочлена, різниця квадратів, сума і різниця кубів.
 121. Використання формул скороченого множення для розкладання многочленів на множники.
 122. Рівняння з двома змінними. Розв'язок рівняння з двома змінними.
 123. Лінійне рівняння з двома змінними та його графік.
 124. Система двох лінійних рівнянь з двома змінними та її розв'язок.
 125. Розв'язування систем двох лінійних рівнянь з двома змінними: графічним способом; способом підстановки; способом додавання.
 126. Дробові вирази. Раціональні вирази. Допустимі значення змінних.
 127. Тотожні перетворення раціональних виразів.
 128. Раціональні рівняння. Рівносильні рівняння. Розв'язування раціональних рівнянь.
 129. Степінь з цілим показником і його властивості. Стандартний вигляд числа.
 130. Квадратний корінь. Арифметичний квадратний корінь.
 131. Раціональні числа. Ірраціональні числа. Дійсні числа.

132. Арифметичний квадратний корінь з добутку, дроби і степеня. Добуток і частка квадратних коренів.
133. Квадратні рівняння. Неповні квадратні рівняння, їх розв'язування.
134. Формула коренів квадратного рівняння.
135. Теорема Вієта.
136. Квадратний тричлен, його корені. Розкладання квадратного тричлена на лінійні множники.
137. Розв'язування рівнянь, які зводяться до квадратних.
138. Функція. Область визначення і область значень функції. Способи задання функції. Графік функції.
139. Властивості функції: нулі функції, проміжки знакосталості, зростання і спадання функції.
140. Лінійна функція, її графік та властивості.
141. Функції $y = \frac{k}{x}$, її графік та властивості.
142. Функції $y = \sqrt{x}$, її графік та властивості.
143. Квадратична функція, її графік та властивості.
144. Числові нерівності. Основні властивості числових нерівностей.
145. Нерівності зі змінними. Лінійні нерівності з однією змінною
146. Квадратна нерівність. Розв'язування квадратних нерівностей.
147. Системи лінійних нерівностей з однією змінною.
148. Математичне моделювання. Відсоткові розрахунки.
149. Числові послідовності. Арифметична прогресія, її властивості. Формула n -го члена арифметичної прогресії. Сума перших n членів арифметичної прогресії.
150. Геометрична прогресія, її властивості. Формула n -го члена геометричної прогресії. Сума перших n членів геометричної прогресії.
151. Геометричні фігури. Точка, пряма, відрізок, промінь, кут та їх властивості. Вимірювання відрізків і кутів. Бісектриса кута. Відстань між двома точками.
152. Суміжні та вертикальні кути, їх властивості.
153. Паралельні та перпендикулярні прямі, їх властивості.
154. Кути, утворені при перетині двох прямих січною. Ознаки паралельності прямих. Властивості кутів, утворених при перетині паралельних прямих січною.
155. Трикутник і його елементи. Рівність геометричних фігур. Ознаки рівності трикутників.
156. Види трикутників. Рівнобедрений трикутник, його властивості та ознаки. Висота, бісектриса і медіана трикутника.
157. Ознаки рівності прямокутних трикутників. Властивості прямокутних трикутників.
158. Сума кутів трикутника. Зовнішній кут трикутника та його властивості. Нерівність трикутника.
159. Коло. Довжина кола. Круг. Площа круга. Круговий сектор.

160. Кути, вписані в коло.
161. Дотична до кола, її властивість.
162. Коло, описане навколо трикутника. Коло, вписане в трикутник.
163. Чотирикутник, його елементи. Паралелограм та його властивості.

Ознаки паралелограма.

164. Прямокутник, ромб, квадрат та їх властивості. Трапеція.
165. Вписані та описані чотирикутники. Вписані та центральні кути.
166. Теорема Фалеса.
167. Середня лінія трикутника, її властивості.
168. Середня лінія трапеції, її властивості.
169. Подібні трикутники. Ознаки подібності трикутників.
170. Многокутник та його елементи. Опуклі й неопуклі

многокутники.

171. Сума кутів опуклого многокутника. Вписані й описані

многокутники.

172. Поняття площі многокутника. Основні властивості площ.

173. Площа прямокутника, паралелограма, трикутника. Площа трапеції.

174. Теорема Піфагора.

175. Перпендикуляр і похила, їх властивості.

176. Синус, косинус і тангенс гострого кута прямокутного трикутника.

177. Співвідношення між сторонами і кутами прямокутного трикутника.

178. Теореми косинусів і синусів.

179. Правильні многокутники. Формули радіусів вписаних і описаних кіл правильних многокутників.

180. Прямокутна система координат на площині. Координати середини відрізка. Відстань між двома точками із заданими координатами.

181. Рівняння кола і прямої.

182. Вектор. Модуль і напрям вектора. Рівність векторів. Координати вектора. Додавання і віднімання векторів. Множення вектора на число.

Колінеарні вектори.

183. Скалярний добуток векторів.

184. Переміщення та його властивості.

185. Симетрія відносно точки і прямої, поворот, паралельне перенесення. Рівність фігур.

186. Перетворення подібності та його властивості. Гомотетія.

5. ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ
ЗРАЗОК

КИЇВСЬКИЙ ТЕХНІКУМ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № _____

В завданнях 1.1-1.12 оберіть правильну на Вашу думку відповідь.
Кожне завдання має чотири варіанта відповідей, з яких тільки одна відповідь
правильна

1.1. Укажіть серед наведених чисел складне.

- А) 1; Б) 2; В) 3; Г) 4.

1.2. Яка найменша кількість банок місткістю 0,3 л потрібна, щоб розлити в них 5 л варення?

- А) 16 банок; Б) 18 банок; В) 15 банок; Г) 17 банок.

1.3. Спростіть вираз $\frac{5}{a} - \frac{30}{a^2 + 6a}$.

- А) $\frac{5}{a+6}$; Б) $\frac{5a}{a+6}$; В) $\frac{5a-60}{a(a+6)}$; Г) $\frac{5a+60}{a(a+6)}$.

1.4. Графік якої з функцій перетинає графік функції $y = 3x - 4$?

- А) $y = 3x$; Б) $y = 4x - 3$; В) $y = 3x + 1$; Г) $y = 3x - 6$.

1.5. Областю визначення якої з функцій є проміжок $(-\infty; 2]$?

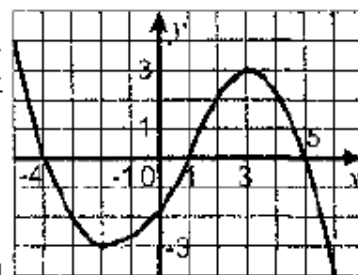
- А) $y = \sqrt{2+x}$; Б) $y = \frac{1}{\sqrt{2+x}}$; В) $y = \sqrt{2-x}$; Г) $y = \frac{1}{\sqrt{2-x}}$.

1.6. Яка з поданих систем нерівностей має єдиний розв'язок?

- А) $\begin{cases} x \geq 4, \\ x \leq 5, \end{cases}$ Б) $\begin{cases} x \geq 4, \\ x \leq 4; \end{cases}$ В) $\begin{cases} x \leq 4, \\ x \geq 5; \end{cases}$ Г) $\begin{cases} x \leq 4, \\ x \leq 5. \end{cases}$

1.7. На рисунку зображено графік деякої функції. Користуючись рисунком, укажіть проміжок зростання функції.

- А) $[1; 5]$; В) $[-3; 3]$;
Б) $[-2; 3]$; Г) $[-3; 1]$.

1.8. У коробці лежать 6 зелених кульок і кілька синіх. Скільки синіх кульок у коробці, якщо ймовірність того, що вибрана навмання кулька виявиться зеленою, дорівнює $\frac{3}{5}$?

- А) 10 кульок; Б) 8 кульок; В) 4 кульки; Г) 2 кульки.

1.9. Кут між висотою ромба, проведеною з вершини тупого кута, і його стороною дорівнює 15° . Чому дорівнює більший з кутів ромба?

- А) 105° ; Б) 120° ; В) 135° ; Г) 150° .

1.10. Основи трапеції відносяться як 3 : 7, а її середня лінія дорівнює 40 см. Знайдіть основи трапеції.

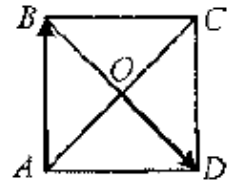
А) 12 см, 28 см; Б) 24 см, 56 см; В) 48 см, 112 см; Г) 18 см, 42 см.

1.11. У трикутнику ABC відомо, що $\angle C = 90^\circ$, $AC = 8$ см, $BC = 6$ см. Чому дорівнює $\sin A$?

А) $\frac{3}{4}$; Б) $\frac{4}{3}$; В) $\frac{4}{5}$; Г) $\frac{3}{5}$.

1.12. На рисунку зображено квадрат $ABCD$. Який з векторів дорівнює $\overline{AB} + \overline{OD}$?

А) \overline{AD} ; Б) \overline{CO} ; В) \overline{AO} ; Г) \overline{CD} .

Затверджено на засіданні предметної комісії з математики

Протокол № _____ від _____

Голова комісії

О.А.

Тесленко

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТІВ

Для оцінювання знань абітурієнтів застосовуються критерії та шкала оцінювання.

До навчальних досягнень абітурієнтів з математики, які підлягають оцінюванню, належать:

- теоретичні знання, що стосуються математичних понять, тверджень, теорем, властивостей, ознак, методів та ідей математики;
- знання, що стосуються способів діяльності, які можна подати у вигляді системи дій (правила, алгоритми);
- здатність безпосередньо здійснювати уже відомі способи діяльності відповідно до засвоєних правил, алгоритмів (наприклад, виконувати певне тотожне перетворення виразу, розв'язувати рівняння певного виду, виконувати геометричні побудови, досліджувати функцію на монотонність, розв'язувати текстові задачі розглянутих типів тощо);
- здатність застосовувати набуті знання і вміння для розв'язання навчальних і практичних задач, коли шлях, спосіб такого розв'язання потрібно попередньо визначити (знайти) самому.

Оцінювання якості математичної підготовки абітурієнтів з математики здійснюється в двох аспектах: *рівень оволодіння теоретичними знаннями та якість практичних умінь і навичок*, здатність застосовувати вивчений матеріал під час розв'язування задач і вправ.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання знань, умінь і навичок
I. Початковий	1	Абітурієнт розпізнає один із кількох запропонованих математичних об'єктів (символів, виразів, геометричних фігур тощо), виділивши його серед інших; читає і записує числа, переписує даний математичний вираз, формулу; зображує найпростіші геометричні фігури (малює ескіз)
	2	Абітурієнт виконує однокрокові дії з числами, найпростішими математичними виразами; впізнає окремі математичні об'єкти і пояснює свій вибір
	3	Абітурієнт порівнює дані або словесно описані математичні об'єкти за їх суттєвими властивостями; за допомогою екзаменатора виконує елементарні завдання
II. Середній	4	Абітурієнт відтворює означення математичних понять і формулювання тверджень; називає елементи математичних об'єктів; формулює деякі властивості математичних об'єктів; виконує за зразком завдання обов'язкового рівня
	5	Абітурієнт ілюструє означення математичних понять, формулювань теорем і правил виконання математичних дій; розв'язує завдання обов'язкового рівня за відомими алгоритмами з частковим поясненням
	6	Абітурієнт ілюструє означення математичних понять, формулювань теорем і правил виконання математичних дій власними прикладами; самостійно розв'язує завдання обов'язкового рівня з достатнім поясненням; записує математичний вираз, формулу за словесним формулюванням і навпаки
III. Достатній	7	Абітурієнт застосовує означення математичних понять та їх властивостей для розв'язання завдань у знайомих ситуаціях; знає залежності між елементами математичних об'єктів; самостійно виправляє вказані йому помилки; розв'язує завдання, передбачені програмою, без достатніх пояснень
	8	Абітурієнт володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням; частково аргументує математичні міркування й розв'язування завдань

	9	Абітурієнт: вільно володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; самостійно виконує завдання в знайомих ситуаціях з достатнім поясненням; виправляє допущені помилки; повністю аргументує обґрунтування математичних тверджень; розв'язує завдання з достатнім поясненням
IV. Високий	1 0	Знання, вміння й навички абітурієнта повністю відповідають вимогам програми, зокрема: абітурієнт усвідомлює нові для нього математичні факти, ідеї, вміє доводити передбачені програмою математичні твердження з достатнім обґрунтуванням; розв'язує завдання з повним поясненням і обґрунтуванням
	1 1	Абітурієнт вільно і правильно висловлює відповідні математичні міркування, переконливо аргументує їх; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; використовує набуті знання і вміння в незнайомих для нього ситуаціях; знає, передбачені програмою, основні методи розв'язання завдання і вміє їх застосовувати з необхідним обґрунтуванням
	1 2	Абітурієнт виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способу розв'язання математичної проблеми; вміє узагальнювати й систематизувати набуті знання; здатний до розв'язування нестандартних задач і вправ

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З МАТЕМАТИКИ

Оцінювання знань абітурієнтів з математики проводиться під час співбесіди, що проводиться в тестовій формі. Оцінювання здійснюється за 12-ти бальною шкалою. На виконання тестових завдань абітурієнту відводиться 20 хв.

Лист співбесіди містить 12 тестових завдань закритої форми з вибором однієї правильної відповіді. Для кожного тестового завдання з вибором відповіді подано чотири варіанти відповідей, з яких тільки один правильний. Завдання з вибором відповіді вважається виконаним правильно, якщо абітурієнт вказав літеру, що є правильним варіантом відповіді. При цьому абітурієнт не повинен наводити будь-які міркування, що пояснюють його вибір. Правильне розв'язання кожного завдання 1.1.-1.12 оцінюється одним балом. Кількість набраних балів відповідає оцінці за 12-ти бальною шкалою оцінювання.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

З дисципліни «Алгебра»

8. Бевз Г. П. Алгебра: підруч. для 9 (7,8) кл. загальноосвіт. навч. закл. / Г. П. Бевз, В. Г. Бевз. — К.: Зодіак-ЕКО, 2009. — 288 с.
9. Бурда М. І. та ін. Збірник завдань для державної атестації з алгебри. 9 клас. — Харків: Гімназія, 2009. — 224с.
10. Гайштут О. Г., Ушаков Р. П. Збірник задач з математики з прикладами розв'язувань: для учнів загальноосвітніх шкіл, ліцеїв і гімназій. — Кам'янець – Подільський: Абетка, 2002. — 704с.: рис.
11. Збірник задач з математики для вступників до вузів / В. К. Єгерев, В. В. Зайцев, Б. А. Кардемський та ін.; За редакцією М. І. Сканаві; Пер. з рос.: Є. В. Бондарчук. К.: Вища шк., 1992. — 445с.
12. Мальцева Н. О., Роева Т. Г. Алгебра. Готуємось до зовнішнього незалежного оцінювання. — Х.: Країн мрій, 2009. — 304 с.
13. Математика. Типові тестові завдання. Збірник / А.Р. Гальперін, О.Я. Михеєв: Навч. посіб. — Х.: Факт, 2008.
14. Пліщук М. В. Довідник з математики для вступників до коледжів, технікумів, училищ на базі 9 класів. Вступні тести та відповіді: Навч. пос. — Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. — 204с.

З дисципліни «Геометрія»

10. Апостолова Г. В. Геометрія: 9 (7, 8) дворівневий підручник для загальноосвітніх навчальних закладів / Г.В.Апостолова. — К. : Генеза, 2009. — 304 с. : іл.
11. Бурда М.І., Тарасенкова Н.А. Геометрія: підруч. для 9 (7, 8) кл. загальноосвіт. навч. закл. / М.І.Бурда, Н.А.Тарасенкова. - К. : Зодіак-ЕКО, 2009. - 240 с. : іл.
12. Гайштут О. Г., Литвиненко Г. Геометрія – це нескладно. Планіметрія. Навч.-метод. Посібник. — К.: “Магіст -S”, 1997 – 112с.: іл.
13. Істер О.С., Глобін О.І., Комаренко О.В. Збірник завдань для державної підсумкової атестації з математики. — К.: Центр навчально-методичної літератури, 2012.-110 с.
14. Кушнір І. А. Методи розв'язання задач з геометрії: Кн.. для вчителя. — К.: Абрис, 1994. — 464с.: іл.. — Бібліогр: с. 460-461.
15. Мальцева Н. О., Роева Т. Г. Геометрія. Готуємось до зовнішнього незалежного оцінювання. — Х.: Країн мрій, 2009. — 224 с.
16. Мерзляк А. Г., Полонський В. Б., Якір М. С. Геометрія: Підруч. для 9 кл. шкіл з поглибл. вивченням математики.— Х.: Гімназія, 2009.— 272 с.
17. Погорелов О. В. Геометрія: Підруч. для 7 – 9 кл. серед. шк. — 5-те вид. — К.: Освіта, 2001. — 223с.
18. Полонський В. Б., Рабинович Ю. М., Якір М. С. Вчимося розв'язувати задачі з геометрії. Навч. – метод. Посібник. — К.: “Магіст - S”, 1998 – 256.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ
З «ІСТОРИЇ УКРАЇНИ»**

**ДЛЯ АБИТУРІЄНТІВ НА ОСНОВІ БАЗОВОЇ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Не викликає сумніву, що майбутній спеціаліст будь-якого профілю повинен глибоко знати вітчизняну історію, вільно володіти історичними методами дослідження. Для успішного вивчення дисципліни «Історія України», абітурієнт повинен володіти ґрунтовними знаннями шкільної програми за 5-9 клас.

Програма вступних екзаменів з історії України охоплює розділи шкільної програми з курсу «Історія України», які вивчаються при здобуванні базової загальної середньої освіти, а саме теми з періоду Русі-України до початку ХХ ст.

У запропонованій програмі стисло наведено зміст розділів шкільної програми, де вказано основний понятійний апарат, яким повинен володіти випускник 9-го класу, наводиться перелік основних питань, які виносяться на вступні випробування. Цей перелік дасть можливість абітурієнту систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання потрібно звернути увагу при підготовці до вступного екзамену з історії України.

Оцінювання результатів вступних випробувань передбачає оцінювання засвоєних абітурієнтами знань і сформованих умінь та навичок:

- знання дат, хронологічних меж, періодів найбільш важливих історичних подій і процесів;
- знання фактів, місця, обставин, учасників, результатів подій;
- співвіднесення одиничних фактів і типових загальних явищ;
- визначення характерних суттєвих рис історичних явищ і подій;
- групування (класифікація) фактів за вказаною ознакою;
- знання історичних понять термінів, їх визначень;
- розкриття причинно-наслідкових зв'язків між подіями.

2. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

З дисципліни «Історія України» абітурієнт повинен знати:

- сутність основних проблем історії народу України;
- основні закони та етапи розвитку людського суспільства від найдавніших часів до початку ХХ ст.;
- витоки української нації та її місце в загальнолюдських процесах;

- суспільно-економічні, політичні та культурні процеси історичного розвитку українського народу;
- історичні події;
- зародження та розвиток української державності;
- процеси розбудови сучасної незалежної української держави;
- діяльність історичних осіб.

Абітурієнт повинен вміти:

- порівнювати, аналізувати, узагальнювати і критично оцінювати історичні факти та діяльність осіб;
- оцінювати події та діяльність людей в історичному процесі з позиції загальнолюдських цінностей;
- співставляти історичні події, процеси з періодами (епохами);
- розрізняти тенденційно подану інформацію;
- орієнтуватись у науковій періодизації історії України;
- вміти самостійно добувати історичну інформацію за темою, працювати з першоджерелами, літературою;
- аргументовано на основі історичних фактів відстоювати власні погляди на ту чи іншу проблему.

3. ПРОГРАМА З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ (на основі базової загальної середньої освіти)

Тема 1. Виникнення та становлення Русі–України

Розселення слов'янських племен на території України.

Господарство східних слов'ян. Суспільний устрій. Вірування. Сусіди східних слов'ян.

Утворення Русі-України. Київські князі: Аскольд, Олег, Ігор, Ольга, Святослав.

Тема 2. Київська держава (Русь–Україна) наприкінці X – у першій половині XI ст.

Внутрішня і зовнішня політика Володимира Великого. Запровадження християнства.

Київська держава (Русь-Україна) Ярослава Мудрого. «Руська правда». Міжнародні зв'язки.

Суспільний устрій. Влада князя. Повсякденне життя. Господарство. Міста. Ремесла. Торгівля.

Тема 3. Київська держава (Русь–Україна) у другій половині XI – першій половині XIII ст.

Правління Ярославовичів. Половці. Любецький з'їзд князів.

Правління Володимира Мономаха та його сина Мстислава Великого.

Роздробленість Київської держави.

Галицьке і Волинське князівства в другій половині XII ст. Ярослав

Осмомисл.

Культура Русі–України в другій половині XI – першій половині XIII ст.

Тема 4. Галицько-Волинська держава

Утворення Галицько-Волинського князівства. Роман Мстиславович. Боротьба за владу. Данило Романович.

Походи монголів на Русь. Встановлення панування Золотої Орди на українських землях.

Внутрішня політика. Зовнішня політика. Коронація Данила Романовича.

Тема 5. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (друга половина XIV – XV ст.)

Статус українських земель у складі Великого князівства Литовського та інших держав. Кревська унія 1385 р. і українські землі. Остаточна ліквідація Волинського та Київського удільних князівств.

Утворення Кримського ханства. Гереї. Суспільний устрій та культура ханства.

Суспільне і церковне життя. Сільське господарство. Ремесла і торгівля. Міста, магдебурзьке право.

Культура та освіта. Юрій Дрогобич.

Тема 6. Українські землі в XVI ст.

Соціальна структура українського суспільства та економічне життя. Князі, пани й дрібна шляхта. Становище непривілейованих груп населення. Виникнення українського козацтва.

Передумови Люблінської унії. Люблінський сейм 1569 р. Суспільно-політичні зміни в українських землях після Люблінської унії.

Реформаційні та контрреформаційні рухи в Україні. Православні братства. Львівська братська школа.

Становище церкви. Розвиток полемічної літератури. Церковні собори в Бересті 1596 р., утворення греко-католицької церкви.

Виникнення Запорізької Січі. Д. Вишневецький. Життя та побут козаків.

Військове мистецтво козацтва. Утворення реєстрового козацтва. Повстання 1591-1596 рр.

Умови розвитку культури. Розвиток української мови. Шкільництво. Острозька академія. Рукописна книга та книговидання.

Архітектура й містобудування. Образотворче та декоративно-ужиткове мистецтво.

Тема 7. Українські землі у першій половині XVII ст.

Зростання магнатського землеволодіння. Поширення фільварків. Розвиток товарного виробництва. Міста. Становище селян та міщан.

Вплив Берестейської унії на церковне життя в Україні. Становище церков.

Морські походи козаків. Гетьман П. Конашевич-Сагайдачний. Участь українського козацтва у Хотинській війні.

Козацько-польський збройний конфлікт 1625 р. Повстання Т. Федоровича, І. Сулими. Національно-визвольне повстання 1637—1638 рр.

Митрополит П. Могила. Шкільництво. Утворення Києво-Могилянської академії. Література. Книговидання.

Театр. Література. Музика. Архітектура та образотворче мистецтво.

Тема 8. Початок Національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст.

Передумови Національно-визвольної війни. Б. Хмельницький, його сподвижники.

Битви на Жовтих Водах, під Корсунем та Пилявцями. Визвольний похід українського війська в Галичину. Програма розбудови Української козацької держави.

Збаразько-Зборівська кампанія. Укладення Зборівської угоди. Берестецька битва. Білоцерківський мирний договір.

Утворення української козацької держави — Гетьманщини. Політичний та адміністративно-територіальний устрій. Фінансова система та судочинство. Українська армія. Зміни в соціально-економічному житті українського народу.

Молдовські походи Б. Хмельницького. Батозька битва. Жванецька облога. Внутрішньо- і зовнішньополітичне становище Гетьманщини наприкінці 1653 р.

Українські землі в системі міжнародних відносин. Місце Гетьманщини в міжнародних відносинах тогочасної Європи. Зовнішня політика Гетьманщини. Відносини між Українською державою і Московією.

Українсько-московська міждержавна угода 1654 р. Военні дії в 1654-1655 рр.

Тема 9. Українські землі в 60–80-ті роки XVII ст.

Віленське перемир'я. Зміна зовнішньополітичної орієнтації Б.Хмельницького. Дії українського війська в Польщі 1656-1657 рр.

Б. Хмельницький політик та дипломат. Становище в Гетьманщині після смерті Б. Хмельницького.

Гетьман І. Виговський, його зовнішня та внутрішня політика. Гадяцька угода 1658 р. Московсько-українська війна 1658-1659 рр. Конотопська битва.

Переяславський договір 1659 р. Чуднівська кампанія 1660 р. та укладення Слободищенської угоди. Боротьба за владу на Лівобережній Україні. Андрусівське перемир'я 1667р.

Гетьман П. Дорошенко, його боротьба за об'єднання України. Чигиринські походи турецько-татарського війська. Бахчисарайський мир. Занепад Правобережжя, його перехід під владу Польщі.

Адміністративно-територіальний устрій Лівобережної Гетьманщини. Органи влади. Заходи гетьманів щодо захисту державних інтересів Гетьманщини. Соціальний устрій.

Слобідська Україна в другій половині XVII ст. Заснування слобідських міст. Адміністративно-політичний та соціальний устрій.

Запорізька Січ у складі Гетьманщини. Участь запорожців у війнах проти Польщі, Османської імперії та Кримського ханства. Політика уряду Московії щодо Запорізької Січі.

Господарське, культурне та церковне життя в українських землях. Землеволодіння. Сільське господарство, ремесло, промисли, торгівля. Становище церкви.

Тема 10. Українські землі наприкінці XVII - у першій половині XVIII ст.

Гетьманщина наприкінці XVII - на початку XVIII ст. «Вічний мир». Перший Кримський похід. Обрання гетьманом І. Мазепи. Коломацькі статті 1687 р. Зовнішня та внутрішня політика гетьмана І. Мазепи.

Правобережна Україна наприкінці XVII - на початку XVIII ст. Відродження козацького устрою на Правобережній Україні. Повстання С. Палія.

Україна в подіях Північної війни. Українсько-шведський союз. Воєнно-політичні акції російського царя проти українців.

Полтавська битва. Гетьман І. Мазепа в історії України. К. Гордієнко.

Становище в Україні після Полтавської битви. Наступ царату на українську культуру. Заходи щодо економіки Гетьманщини. П. Орлик і його Конституція.

Гетьман І. Скоропадський. Діяльність Малоросійської колегії. П. Полуботок. Відновлення гетьманства. «Рішительні пункти». Гетьман Д. Апостол, його реформи. Діяльність «Правління гетьманського уряду».

Особливості розвитку культури. Освіта і друкарство. Києво-Могилянська академія. Розвиток літератури: поезія, богословські твори, літописна та іс

Тема 11. Українські землі в другій половині XVIII ст.

Гетьман К. Розумовський, його діяльність. Остаточна ліквідація гетьманства. Діяльність П. Рум'янцева в Лівобережній Україні. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Ліквідація решток автономного устрою Гетьманщини.

Соціально-політичне та економічне становище в Правобережній Україні. Розгортання гайдамацького руху. Коліївщина. М. Залізник. Зміни у політичному становищі правобережних земель.

Соціально-політичне та економічне становище в Галичині, на Буковині та Закарпатті. Опришківський рух. Поділи Речі Посполитої. Зміни у політичному становищі західноукраїнських земель.

Адміністративно-територіальний поділ та освоєння запорізьких земель Нової (Підпільненської) Січі. Ліквідація Запорізької Січі. П. Калнишевський. Доля запорожців після ліквідації Запорізької Січі. Заселення Південної України. Кримське ханство в XVIII ст. Приєднання Криму до Росії.

Особливості розвитку культури в другій половині XVIII ст. Освіта. Внесок Києво-Могилянської академії в культурно-освітній розвиток. Розвиток філософських ідей. Г. Сковорода. Природничі науки. Музика. Театр. Архітектура. Скульптура. Графіка. Живопис.

Тема 12. Формування модерної української нації .

Від етносу до нації; від Малоросії та Галицької Русі до України. «Українське питання» - проблема панівних націй. «Український проект».

Значення фольклору та етнографії в дослідженні національних ознак українців. Пошук науково-історичних підвалин української окремішності. Початок академічного (наукового) етапу українського визвольного руху.

Ідея соборності українських земель. Релігійно-конфесійні проблеми в національному питанні.

Тема 13. Українські землі у складі російської та австрійської імперій наприкінці XVIII — у першій третині XIX ст.

Українські землі у складі Російської імперії: адміністративно-територіальний устрій та регіональний поділ. Національне та соціальне становище українського населення. Проникнення буржуазних рис повсякденного життя у побут мешканців міста і села. Життя великих міст.

Включення західноукраїнських земель до складу Австрійської імперії: адміністративно-територіальний устрій та регіональний поділ. Політика австрійського уряду щодо українців. Національне та соціальне становище українського населення. Зміни у побуті, стилі та традиціях життя міста і села.

Початок національного відродження. Національна ідея в суспільно-політичному русі України. «Історія русів». Українська автономістська ідея. Новгород-Сіверський гурток. Українське культурне відродження на Слобожанщині.

Поширення ідей Просвітництва у Західній Україні. Пробудження національного життя. Українська національна ідея в середовищі греко-католицьких священників. «Руська трійця».

Масонство в Україні. Україна в програмних документах декабристів. Повстання Чернігівського полку. Польське повстання 1830-1831 рр. і Україна.

Тема 14. Соціально-економічне життя народу та український національний рух

у першій половині XIX ст.

Сільське господарство.

Початок промислової революції. Формування фабрично-заводської промисловості. Міста. Розвиток внутрішньої торгівлі. Одеса. Місце України в зовнішній торгівлі Російської імперії.

Повсякденне життя. Соціально-економічне становище українського населення під владою Австрійської та Російської імперій і соціальні рухи. Форми й характер протесту козаків, селян та військових поселенців.

Селянські виступи під проводом У.Кармелюка. «Київська козаччина» 1855 р. Селянські виступи в Галичині, Буковині, Закарпатті.

Утворення Кирило-Мефодіївського братства. Програмні документи й громадсько-політична діяльність братчиків. Місце Т. Шевченка в українському національному відродженні. П. Куліш. М. Костомаров. Риси ментальнісних установок, що відрізняли українців від сусідніх національних спільнот: поляків і росіян.

Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях під час революції 1848—1849 рр. в Австрійській імперії. Зв'язки діячів українського руху Наддніпрянщини з лідерами чеського і південнослов'янського відродження. Утворення та діяльність Головної руської ради. Українське питання на Слов'янському з'їзді у Празі. Участь українців у виборах до австрійського парламенту.

Тема 15. Культурне життя в українських землях наприкінці XVIII — у половині XIX ст.

Особливості розвитку культури. Капіталізація і її вплив на культуру. Освіта. Київський та Харківський університети. Гімназії. Рішельєвський та Ніжинський ліцеї. Наука. Видатні вчені.

Нова українська література і театр як відображення тенденцій суспільного розвитку. Т. Шевченко, І. Котляревський, Г. Квітка-Основ'яненко,

П. Гулак-Артемівський, Є.Гребінка.

Музика, образотворче мистецтво і архітектура в пошуках українського мистецького стилю.

Традиційно-побутова культура у селі та місті. Релігійне життя. Доля української жінки.

Тема 16. Модернізація українського суспільства в середині — у другій половині XIX ст.

Вплив аграрної реформи уряду Франца-Йосифа 1848 р. на розвиток економіки у західноукраїнських землях. Селянська реформа 1861 р. у Наддніпрянській Україні. Зміни в сільському господарстві. Капіталізація. Ринкові відносини.

Поширення вільнонайманої праці. Розвиток промисловості. Особливості індустріалізації в Україні. Розвиток міст і сіл. Розширення внутрішнього ринку. Торгівля. Українські підприємці. Родини Яхненків і Смиренків.

Реформи адміністративно - політичного управління 60-70-х років XIX ст. у підросійській Україні. Зміни у соціальній структурі суспільства. Суперечливі процеси модернізації повсякденного життя. Початок трудової еміграції.

Тема 17. Національна ідея. українофільський культурницький політичний етапи визвольного руху

Зіткнення російської, польської, німецької і австрійської національних ідей на українських землях. Українське питання, його головні засади і принципи. Україна в геополітичних стратегіях Росії, Німеччини, Австро-Угорщини. Хлопомани і народовці.

Москвофільство і малоросійство.

Подвійна лояльність української еліти.

Український соціалізм. М. Драгоманов.

Націонал-демократична течія - галицькі народовці і київські старогромадівці. Ідея територіалізму- патріотизму землі та концепт «українська політична нація». Національний соціал-демократизм. Участь представників різних етносів в українському визвольному русі.

Тема 18. Суспільно-політичний рух в Україні у другій половині XIX ст.

Початок громадського руху наприкінці 50-х - у 60-х роках XIX ст. Київська та інші громади. Журнал «Основа». В. Антонович. Валуєвський циркуляр.

Основні течії суспільно-політичного руху в 50-60-х роках XIX ст. на західноукраїнських землях: москвофіли та народовці. Культурно-освітнє товариство «Просвіта». Польське повстання 1863-1864 рр. і Україна.

Відродження громадського руху в 70-90-х роках. Громадський рух. «Південно-Західний відділ Російського географічного товариства». «Київський телеграф». Емський указ. Російський громадсько-політичний рух народників в українських землях.

Діяльність галицьких народовців у другій половині 70-х-90-ті роки XIX ст. Розгортання руху народовців на Буковині та в Закарпатті.

Радикальний рух у Галичині. «Новоєрівська» політика народовців. О. Барвінський та О. Кониський. Утворення першої політичної партії в Україні (РУРП). І. Франко. Утворення УНДП та УСДП. Самостійницька позиція партій Західної України. Українці в Галицькому сеймі та Австрійському парламенті.

Українці-самостійники (М. Міхновський і Ю. Бачинський).

Політизація українського національного руху. Створення політичних партій. Революційна українська партія. Проблеми становлення та консолідації української нації. Самостійницька й автономістська течії в національному русі.

Тема 19. Культурне життя Українців другій половині XIX ст.

Особливості розвитку української культури. Освіта. Недільні школи в Наддніпрянській Україні. Вищі навчальні заклади. Новоросійський університет.

Наука. Наукові товариства. М. Грушевський.

Література. Драматургія. Архітектура та містобудування. Живопис. Музика. Музеї. Українські підприємці-благодійники. Родини Терещенків та Харитоненків.

Фольклор та декоративно-ужиткове мистецтво. Повсякденне життя: звичаї, традиції, побут. Зміни у житті українських жінок. Особливості релігійного життя.

Тема 20. Наш край наприкінці XVIII- у XIX ст.

Особливості модернізації регіону і краю в другій половині XVIII -поч. XX ст. Вплив адміністративно-територіальних реформ 60-70-х років XIX ст. на систему управління краю. Етнічний і соціальний склад мешканців. Міграція.

Господарське життя.

Духовне життя: вірування, звичаї, традиції, побут. Вплив визвольного руху на свідомість місцевого населення. Особливості розвитку культури. Повсякденне життя різних верств місцевого населення.

Список навчальної літератури для підготовки до вступного випробування з історії України для абітурієнтів

1. Історія України (підручник), Смагін, О.І. Пометун. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2015. – 216с.
2. Історія України: підруч. Для 7 кл. загальноосвіт. навч. закладів / О.В. Гісем. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2015, - 272с. : іл.
3. Історія України: підруч. Для 7 кл. загальноосвіт. навч. закладів / О.В. Гісем,
О.О.Мартинюк. – Х.: Вид-во «Ранок», 2015. – 240с.:іл.
4. Історія України: підруч. Для 7 кл. загальноосвіт. навч. закладів/ Ю.Ю. Свідерський, Т.В. Ладиченко, Н.Ю. Ромашинин. – К.: Грамота, 2007. – 272с.:іл.
5. Історія України: підруч. Для 8 кл. загальноосвіт. навч. закладів/ В.С. Власов. – Київ: Генеза, 2016. – 256с.:іл..
6. Історія України: підруч. Для 8 кл. загальноосвіт. навч. закладів/ Г.К. Швидько, П.О. Чорнобай. - Київ: Генеза, 2016. – 352 с.:іл..
7. Історія України: підруч. Для 8 кл. загальноосвіт. навч. закладів/ О.О. Гісем. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2016.
8. Історія України: підруч. Для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів/ О.Реєнт., О.Малій. – К.: Генеза, 2009. – 240с.:іл., карти
9. Історія України: підруч. Для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів/Ф.Г. Турченко,
В.М. Мороко. – К.: Генеза, 2009. – 352с.:іл., карти

10. Історія України: підруч. Для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів/
О.К.Стуркевич. – К.: Грамота, 2009. – 288с.:іл.

ОРИЄНТОВНА СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ ЗРАЗОК

**КИЇВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ КОЛЕДЖ ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНОГО
ГОСПОДАРСТВА**

Вступні випробування

Напрямок підготовки Право

Спеціальність Право

Навчальна дисципліна Історія України

Екзаменаційний білет № __

1. Внутрішня і зовнішня політика князя Володимира Великого (980-1015 рр.) Запровадження християнства на Русі.
2. Коломацькі статті 1687 р. Гетьманство І. Мазепи (1687-1709 рр.).
3. Тестове завдання

Зразок тестового завдання до екзаменаційного білета № __
Установіть події в хронологічній послідовності:

- А) Битва під Берестечком;
- Б) Облога Збаража;
- В) Битва під Батогом;
- Г) Битва під Зборово

Критерії оцінювання відповідей з «Історії України» для вступних випробувань у 2017р.

Вступні випробування з «Історії України» складають вступники на спеціальність «Правознавство» в усній формі. Екзаменаційний білет складається з 3-х завдань, які відображають знання програмного матеріалу з різних історичних періодів.

Загальна сума балів становить 12.

Відповіді на **перше та другезавдання** оцінюються максимальною кількістю **5 балівза кожна**, якщо абітурієнт надає повну відповідь, а саме:

Вміє давати визначення історичних понять й термінів та оперуватиними;

-називати історичні дати, хронологічні межі, періоди найважливіших подій і процесів, місця подій, обставини, учасників, результати подій, пам'ятки культури різних епох;

-характеризувати події, явища і процеси минулого, діяльність видатних історичних постатей;

-встановлювати відповідність між одиночними фактами і типовими загальними явищами;

-розкривати значення найважливіших подій в історії України.

Оцінка 4 бали виставляється абітурієнту, якщо він вміє:

-давати визначення історичних понять й термінів та оперувати ними;

- називати історичні дати, хронологічні межі, періоди найважливіших подій і процесів, місця подій, обставини, учасників, результати подій, пам'ятки культури різних епох;

-характеризувати події, явища і процеси минулого, діяльність видатних історичних постатей;

Оцінка 3 бали виставляється абітурієнту, якщо він вміє:

-давати визначення історичних понять й термінів;

- називати історичні дати, хронологічні межі, періоди найважливіших подій і процесів, місця подій, обставини, учасників, результати подій, пам'ятки культури різних епох;

Оцінка 2 бали виставляється абітурієнту, якщо він вміє:

-називати історичні дати, хронологічні межі, періоди найважливіших подій і процесів, місця подій, обставини, учасників, результати подій, пам'ятки культури різних епох;

Оцінка 1 бал виставляється абітурієнту, якщо він:

-не знає програмного матеріалу;

-відмовляється від відповіді.

За правильно виконане **третє завдання** (всі зазначені події розміщені в хронологічній послідовності) абітурієнт отримує **2 бали**.

ПРОГРАМА З ГЕОГРАФІЇ

для вступників на основі базової загальної середньої освіти для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму з географії розроблено з урахуванням вимог Державного стандарту базової середньої освіти, чинної програми з географії для 6–9 класів, затвердженої Міністерством освіти і науки України.

Матеріал програми розподілено за такими розділами: «Загальна географія», «Географія материків і океанів», «Географія України».

Загальна географія

Географія як наука, розвиток географічних знань. Об'єкт та предмет вивчення географії. Місце географічних дисциплін в системі наук. Джерела географічних знань. Методи географічних досліджень. Найвизначніші географічні відкриття, видатні мандрівники. Сучасні географічні дослідження та їх значення.

Способи зображення Землі. Форма та розміри Землі. Види руху Землі, їх наслідки. Особливості та відмінності зображення земної поверхні на глобусі, космічних знімках, картах, аерознімках, планах. Поняття «план місцевості», «географічна карта», «топографічна карта». Градусна сітка на глобусі й географічній карті. Легенда карт. Масштаб та його види. Класифікація карт за масштабом, змістом та просторовим охопленням. Визначення напрямків, географічних координат об'єктів, абсолютної та відносної висоти місцевості, глибини морів і океанів. Вимірювання відстаней на різних за масштабом картах. Значення карт у житті людини.

Географічна оболонка та її складові.

Літосфера та рельєф. Внутрішня будова Землі. Будова літосфери, її властивості. Внутрішні процеси, що зумовлюють зміни в земній корі та на поверхні земної кулі. Типи земної кори та гірські породи і мінерали, що її складають. Корисні копалини. Вулкани та землетруси, райони їх поширення. Зовнішні процеси, що зумовлюють зміну земної кори. Основні форми рельєфу суходолу - рівнини, гори. Рельєф дна Світового океану. Острови та півострови. Значення рельєфу в господарській діяльності людини.

Атмосфера і клімат. Поняття «атмосфера». Будова атмосфери, властивості повітря в тропосфері. Сонячна радіація та її розподіл в атмосфері і на земній поверхні. Теплові пояси. Атмосферний тиск: причини і наслідки його змін в тропосфері. Вимірювання атмосферного тиску. Рух повітря. Загальна циркуляція атмосфери. Постійні вітри. Циклони і антициклони. Сезонні та місцеві вітри. Вода в атмосфері. Вологість повітря. Хмари і туман, відмінності в їх утворенні. Атмосферні опади та їх утворення. Розподіл опадів на поверхні земної кулі. Повітряні маси і атмосферні фронти. Поняття «клімат». Кліматичні пояси та області. Залежність клімату від широти

місцевості, морських течій, близькості до морів, рельєфу, антропогенного впливу. Погода, добові та сезонні коливання її метеоелементів. Вплив клімату та погоди на господарську діяльність.

Гідросфера, води Світового океану та суходолу. Поняття «гідросфера». Світовий кругообіг води. Світовий океан та його частини: океани, моря, затоки, протоки. Властивості вод Світового океану та причини її неоднорідності. Водні маси. Рух води в Світовому океані. Морські течії. Води суходолу – поверхневі і підземні. Річка та її частини. Річкові басейни. Живлення, водний режим і робота річок. Озера, їх походження, властивості вод. Болота, особливості їх утворення та поширення. Льодовики, багаторічна мерзлота. Підземні води, умови їх утворення і залягання в земній корі. Використання Світового океану та вод суходолу у господарській діяльності людини.

Біосфера та ґрунт. Складові біосфери, особливості їх поширення на земній кулі. Походження та поширення життя на Землі. Рослинність суходолу і океану. Тваринний світ суходолу і океану. Ґрунт і його особливості. Вплив господарської діяльності людини на ґрунтовий покрив, рослинний і тваринний світ суходолу та океану.

Географічна оболонка. Поняття про географічну оболонку як найбільший природний комплекс. Загальні закономірності географічної оболонки: цілісність, кругообіг речовин та енергії, ритмічність, комплексність. Зональні та а зональні природні комплекси. Зміна природних комплексів під впливом господарської діяльності людей.

Географія материків і океанів

Материк. Поняття «материк» і «частина світу». Співвідношення і розподіл на Землі материків та океанів. Характеристика материків: Євразія, Північна Америка, Південна Америка, Африка, Австралія, Антарктида (за типовим планом: фізико-географічне положення; історія відкриття і дослідження; природні умови, природні ресурси та їх використання і охорона; природні зони; населення і політична карта).

Океани. Тихий, Атлантичний, Індійський, Північний Льодовий (фізико-географічне положення, дослідження, природні умови і ресурси, їх використання та охорона).

Географія України

Загальні відомості про Україну, географічне положення.

Формування території, сучасні розміри, адміністративно-територіальний поділ. Географічне положення, кордони. Місце України на політичній карті Європи і світу. Господарська оцінка економіко-географічного положення.

Природні умови і ресурси.

Рельєф, тектоніка, геологічна будова, мінерально-сировинні ресурси

Основні риси рельєфу України. Тектонічна будова і тектонічні структури. Особливості геологічної будови території України. Геоморфологічна будова. Неприятливі геологічні та геоморфологічні

процесів та шляхи запобігання їм. Мінерально-сировинні ресурси. Закономірності поширення, характеристика і господарська оцінка паливних, рудних і нерудних корисних копалин.

Кліматичні умови та ресурси.

Основні кліматотвірні чинники. Загальні риси клімату. Типи повітряних мас. Розподіл температури повітря і опадів на території України. Основні кліматичні показники. Сезонні особливості клімату. Причини виникнення і наслідки дії небезпечних метеорологічних явищ на території країни, їх поширення. Кліматичні ресурси. Сезонні погодні умови і погодні явища. Синоптична карта.

Внутрішні води та водні ресурси.

Загальні гідрологічні особливості території України. Поверхневі води, особливості їх формування і розподілу. Основні річкові басейни та системи. Озера, їх типи; особливості водного режиму. Підземні води. Болота, їх типи і поширення, причини заболочення. Водосховища і канали. Водні ресурси України, шляхи їх раціонального використання і охорона.

Ґрунти. Рослинність. Тваринний світ.

Ґрунтовий покрив. Умови ґрунтоутворення, властивості, основні генетичні типи ґрунтів, закономірності їх поширення. Карта ґрунтів України. Господарське використання ґрунтів. Земельні ресурси України. Охорона земельних ресурсів.

Рослинний покрив України, закономірності його поширення. Рослинні комплекси лісів, степів луків. Рослинні ресурси, їх охорона і відтворення. Тваринний світ України, закономірності його поширення. Фауністичний склад лісів, степів, луків, боліт, водойм, Українських Карпат і Кримських гір. Тваринні ресурси України, заходи щодо їх відтворенню та охорони. Червона та Зелена книги України.

Природно-територіальні комплекси (ПТК) України і фізико-географічне районування. Умови розвитку і характерні риси природних комплексів. Взаємодія чинників і компонентів ПТК. Ландшафти та їх класифікація. Районування природних ландшафтів, їх відображення на картах. Фізико-географічне районування України, його наукове і практичне значення. Природні комплекси рівнин – природні зони мішаних лісів, лісостепу, степу. Гірські природні комплекси – Українські Карпати, Кримські гори. Природні комплекси морів – Чорне та Азовське моря. Господарська характеристика природних комплексів, проблеми використання й охорони.

Населення і трудові ресурси.

Кількість, розміщення, статева і вікова структура населення. Територіальні відмінності і чинники розміщення та густоти населення. Природні й економічні умови, які впливають на основні показники розміщення населення. Природний рух населення. Демографічна ситуація. Поняття «депопуляція». Економічна криза і демографічна політика. Міграція населення, її види та причини. Національний склад населення. Етнографічні

групи. Українська діаспора і причини її виникнення і географія. Система розселення населення. Урбанізація та регіональні відмінності в її рівнях. Типи міських поселень. Функції міст і міські агломерації. Сільське розселення та його територіальні відмінності. Трудові ресурси. Зайнятість населення у сфері матеріального виробництва та невиробничій сфері. Проблеми зайнятості і його географічні аспекти.

Господарство України.

Поняття «господарство» і формування національного господарського комплексу. Основні риси структури господарства. Міжгалузеві комплекси. Сучасні проблеми розвитку та територіальної організації господарства.

Промисловість. Загальна характеристика розвитку і розміщення промисловості. Галузева структура, спеціалізація. Сучасні проблеми і перспективи розвитку та розміщення промисловості. **Паливна промисловість та електроенергетика.** Структура, місце і роль у господарському комплексі. Вугільна промисловість. Райони добування і використання вугілля, торфу. Проблеми і перспективи розвитку. Нафтова і газова промисловість. Основні райони нафто- і газовидобутку. Центри нафтопереробного виробництва. Електроенергетика, її структура, розвиток і розміщення основних типів електростанцій, ліній електропередач. Екологічні проблеми розвитку паливної промисловості та електроенергетики. **Металургійна промисловість.** Структура, місце і роль у господарстві. Чинники розвитку і розміщення. Сировинна база. Географія чорної металургії. Кольорова металургія. Основні галузі та їх розміщення. Проблеми і перспективи розвитку металургійної промисловості.

Машинобудівна та металообробна промисловість. Значення, місце і роль у господарстві. Структура галузі і принципи розміщення окремих виробництв: важкого, сільськогосподарського, транспортного, електротехнічного та ін. Територіальна організація машинобудування. Проблеми і перспективи розвитку. **Хімічна промисловість.** Значення, місце і роль галузі. Сировинна база. Галузева структура хімічної промисловості. Географія окремих виробництв хімічної промисловості. Проблеми і перспективи розвитку. **Лісова промисловість.** Структура і значення. Лісове господарство. Деревообробка. Целюлозно-паперове та лісохімічне виробництво. Проблеми і перспективи розвитку. Промисловість будівельних матеріалів. Структура і значення. Чинники розвитку і розміщення. Географія цементного виробництва. **Легка промисловість.** Художні промисли. Структура, принципи розміщення і географія. Харчова промисловість. Галузева структура, особливості спеціалізації, принципи розміщення і географія. Проблеми і перспективи розвитку.

Сільське господарство. Роль, місце і значення сільського господарства. Структура галузі та його основні ланки. Відмінності сільського господарства від інших видів матеріального виробництва. Географія рослинництва. Зернові культури. Вирощування технічних культур, картоплі і овочів. Садівництво, ягідництво і виноградарство. Географія тваринництва. Агропромислові зони.

Соціальна сфера. Галузева структура, значення. Сфера послуг. Структура галузі. Рекреаційно-туристське господарство. Територіальна організація. Проблеми і перспективи розвитку галузі.

Транспорт і міжнародні економічні зв'язки. Роль транспорту та зв'язку в розвитку господарства країни та в міжнародних перевезеннях. Основні види транспорту, їх характеристики, особливості розміщення. Економічні зв'язки України з країнами світу.

Економічні райони. Географічний поділ праці й економічне районування. Донецький, Придніпровський, Північно-Східний, Столичний, Центральний, Причорноморський, Подільський, Північно-Західний, Карпатський райони (коротка економіко-географічна характеристика).

Використання природних умов і ресурсів та їх охорона.

Геоекологічна ситуація. Основні забруднювачі навколишнього середовища. Вплив геоекологічної ситуації на населення. Класифікація природних ресурсів. Природоохоронні заходи. Законодавчі акти про природно-заповідний фонд. Категорії природно-заповідного фонду. Природоохоронні комплекси. Національна екологічна мережа. Моніторинг навколишнього середовища.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ
АБИТУРІЄНТІВ З ГЕОГРАФІЇ У СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Оцінюючи навчальні досягнення абітурієнтів з географії, необхідно враховувати:

- правильність і науковість викладення матеріалу, повноту розкриття понять і закономірностей, точність уживання географічної та картографічної термінології;
- ступінь самостійності відповіді;
- логічність, доказовість у викладенні матеріалу;
- ступінь сформованості інтелектуальних, загальноосвітніх, специфічних умінь (робота з картографічними, статистичними та іншими додатковими матеріалами).

Результат вступного випробування з географії оцінюється за 12-ти бальною системою:

оцінка «початковий рівень» - 1-3 бали;

оцінка «середній рівень» - 4-6 балів;

оцінка «достатній рівень» - 7-9 балів;

оцінка «високий рівень» - 10-12 балів.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Абітурієнт розрізняє окремі географічні явища чи об'єкти (гори і рівнини, суша і океан, село і місто, галузь і т. д.) та з допомогою викладача знаходить їх на карті

	<p>2 Абітурієнт за допомогою викладача відтворює окремі факти на елементарному рівні, розрізняє один або кілька запропонованих географічних об'єктів і з допомогою викладача намагається знайти їх на карті</p>
	<p>3 Абітурієнт дає нечіткі характеристики географічних об'єктів; за допомогою викладача знаходить їх на карті, може самостійно розрізнити окремі географічні поняття</p>
<p align="center">II. Середній</p>	<p>4 Абітурієнт частково відтворює текст підручника, дає нечіткі визначення основних понять і термінів за допомогою викладача. Називає відповідно до теми конкретного уроку компоненти географічної оболонки та складові господарства; повторює за зразком практичну роботу; під час відповіді намагається користуватись географічною картою</p>
	<p>5 Абітурієнт відтворює частину навчального матеріалу без розкриття причинно-наслідкових зв'язків, описує географічні об'єкти чи явища за типовим планом. Намагається робити висновки без підтвердження їх прикладами; частково володіє обов'язковою географічною номенклатурою</p>
	<p>6 Абітурієнт самостійно дає більшість визначень, передбачених темою уроку, відтворює значну частину вивченого матеріалу у відповідності з його викладом у підручнику. На середньому рівні володіє географічною номенклатурою та картою</p>
<p align="center">III. Достатній</p>	<p>7 Абітурієнт має достатні географічні знання й застосовує їх для вирішення стандартних ситуацій. Має цілісне уявлення про природні та суспільні явища, уміє вести спостереження за навколишнім середовищем; достатньо володіє картографічним матеріалом</p>
	<p>8 Абітурієнт засвоїв основні уявлення, поняття й категорії географічної науки про Землю та господарську діяльність людини. Застосовує здобуті знання на практиці, використовуючи прийоми аналізу статистичних даних про господарство і населення, показує їх зміну в часі. Уміє наводити приклади взаємодії людини і природи; знає обов'язкову географічну номенклатуру</p>

	9	Абітурієнт на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом, може застосовувати його для виконання практичних робіт; має чіткі уявлення про компоненти природи та просторову організацію господарства; пояснює причинно-наслідкові зв'язки у природі й господарстві; майже безпомилково працює з картографічним матеріалом
IV. Високий	10	Абітурієнт усвідомлює сучасну географічну картину світу, здійснює оцінку певних процесів та явищ, передбачених навчальною програмою; пояснює прикладне значення географічних знань, дає розгорнуту відповідь, відбирає необхідні знання; вільно застосовує більшість географічних понять і може їх класифікувати; добре володіє картографічним матеріалом
	11	Абітурієнт має глибокі знання про об'єкт вивчення, застосовує наукову термінологію, аргументує свої твердження й висновки, уміє працювати з рекомендованими викладачем джерелами географічної інформації; на високому рівні аналізує та використовує картографічну інформацію
	12	Абітурієнт володіє ґрунтовними географічними знаннями в межах вимог навчальної програми, висловлює та аргументує власне ставлення до різних поглядів на об'єкт вивчення; самостійно аналізує природні та суспільні явища, робить відповідні висновки й узагальнення; здатний розв'язувати проблемні завдання; вільно володіє картографічною інформацією та творчо її використовує

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бойко В.М., Міхелі С.В. Географія: Підруч. для 6 кл. – Харків: «Сиция», 2014. – 256 с.
2. Гілберт Т.Г., Паламарчук Л.Б. Географія: Підруч. для 6 кл. – К.: «Грамота», 2014. – 240 с.
3. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. Географія: Підруч. для 6 кл. – К.: «Генеза», 2014. – 256 с.
4. Гілецький Й.Р., Чабан Р.Д., Сеньків М.І. Географія: Підруч. для 7 кл. – Тернопіль: «Навчальна книга - Богдан», 2015. – 304 с.

5. Бойко В.М., Міхелі С.В. Географія: Підруч. для 7 кл. – Харків: «Сиция», 2016. – 288 с.
6. Масляк П.О., Капіруліна С.Л. Географія: Підруч. для 7 кл. – Кам'янець-Подільський: «Аксиома», 2015. – 412 с.
7. Топузова О.М., Надтока О.Ф., Назаренко Т.Г., Вішнікіна Л.П. та ін. Географія: Підруч. для 7 кл. – К.: «Картографія», 2015. – 326 с.
8. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. Географія: Підруч. для 7 кл. – К.: «Генеза», 2015. – 272 с.
9. Топузова О.М., Надтока О.Ф., Покась Л.А. Географія: Підруч. для 8 кл. – К.: «Оріон», 2016. – 224 с.
10. Гілберт Т.Г., Паламарчук Л.Б. Географія: Підруч. для 8 кл. – К.: «Грамота», 2016. – 272 с.
11. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. Фізична Географія України: Підруч. для 8 кл. – К.: «Генеза», 2008. – 288 с.
12. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. Географія материків і океанів. Підручник 7 кл. - К.: «Генеза», 2007.
13. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. Географія. Підр. 9 кл. - К.: «Генеза», 2009. – 288 с.
14. Надтока О.Ф., Топузов О.М. Географія. Підр. 9 кл. - Львів «Світ знань», 2009. – 223 с.
15. Атлас 6 клас. Загальна географія. – К.: Картографія, 2009.
16. Атлас 7 клас. Географія материків та океанів. – К.: Картографія, 2014.
17. Атлас 9 клас. Економічна і соціальна географія України. – К.: Картографія, 2014.
18. Атлас 8 клас. Фізична географія України. – К.: Картографія, 2014.

ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ З ГЕОГРАФІЇ

для вступників на основі базової загальної середньої освіти для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму з географії розроблено з урахуванням вимог Державного стандарту базової середньої освіти, чинної програми з географії для 6–9 класів, затвердженої Міністерством освіти і науки України.

Матеріал програми розподілено за такими розділами: «Загальна географія», «Географія материків і океанів», «Географія України».

Загальна географія

Географія як наука, розвиток географічних знань. Об'єкт та предмет вивчення географії. Місце географічних дисциплін в системі наук. Джерела географічних знань. Методи географічних досліджень. Найвизначніші географічні відкриття, видатні мандрівники. Сучасні географічні дослідження та їх значення.

Способи зображення Землі. Форма та розміри Землі. Види руху Землі, їх наслідки. Особливості та відмінності зображення земної поверхні на глобусі, космічних знімках, картах, аерознімках, планах. Поняття «план місцевості», «географічна карта», «топографічна карта». Градусна сітка на глобусі й географічній карті. Легенда карт. Масштаб та його види. Класифікація карт за масштабом, змістом та просторовим охопленням. Визначення напрямків, географічних координат об'єктів, абсолютної та відносної висоти місцевості, глибини морів і океанів. Вимірювання відстаней на різних за масштабом картах. Значення карт у житті людини.

Географічна оболонка та її складові.

Літосфера та рельєф. Внутрішня будова Землі. Будова літосфери, її властивості. Внутрішні процеси, що зумовлюють зміни в земній корі та на поверхні земної кулі. Типи земної кори та гірські породи і мінерали, що її складають. Корисні копалини. Вулкани та землетруси, райони їх поширення. Зовнішні процеси, що зумовлюють зміну земної кори. Основні форми рельєфу суходолу - рівнини, гори. Рельєф дна Світового океану. Острови та півострови. Значення рельєфу в господарській діяльності людини.

Атмосфера і клімат. Поняття «атмосфера». Будова атмосфери, властивості повітря в тропосфері. Сонячна радіація та її розподіл в атмосфері і на земній поверхні. Теплові пояси. Атмосферний тиск: причини і наслідки його змін в тропосфері. Вимірювання атмосферного тиску. Рух повітря. Загальна циркуляція атмосфери. Постійні вітри. Циклони і антициклони. Сезонні та місцеві вітри. Вода в атмосфері. Вологість повітря. Хмари і туман, відмінності в їх утворенні. Атмосферні опади та їх утворення. Розподіл опадів на поверхні земної кулі. Повітряні маси і атмосферні фронти. Поняття «клімат». Кліматичні пояси та області. Залежність клімату від широти

місцевості, морських течій, близькості до морів, рельєфу, антропогенного впливу. Погода, добові та сезонні коливання її метеоелементів. Вплив клімату та погоди на господарську діяльність.

Гідросфера, води Світового океану та суходолу. Поняття «гідросфера». Світовий кругообіг води. Світовий океан та його частини: океани, моря, затоки, протоки. Властивості вод Світового океану та причини її неоднорідності. Водні маси. Рух води в Світовому океані. Морські течії. Води суходолу – поверхневі і підземні. Річка та її частини. Річкові басейни. Живлення, водний режим і робота річок. Озера, їх походження, властивості вод. Болота, особливості їх утворення та поширення. Льодовики, багаторічна мерзлота. Підземні води, умови їх утворення і залягання в земній корі. Використання Світового океану та вод суходолу у господарській діяльності людини.

Біосфера та ґрунт. Складові біосфери, особливості їх поширення на земній кулі. Походження та поширення життя на Землі. Рослинність суходолу і океану. Тваринний світ суходолу і океану. Ґрунт і його особливості. Вплив господарської діяльності людини на ґрунтовий покрив, рослинний і тваринний світ суходолу та океану.

Географічна оболонка. Поняття про географічну оболонку як найбільший природний комплекс. Загальні закономірності географічної оболонки: цілісність, кругообіг речовин та енергії, ритмічність, комплексність. Зональні та азонанальні природні комплекси. Зміна природних комплексів під впливом господарської діяльності людей.

Географія материків і океанів

Материки. Поняття «материк» і «частина світу». Співвідношення і розподіл на Землі материків та океанів. Характеристика материків: Євразія, Північна Америка, Південна Америка, Африка, Австралія, Антарктида (за типовим планом: фізико-географічне положення; історія відкриття і дослідження; природні умови, природні ресурси та їх використання і охорона; природні зони; населення і політична карта).

Океани. Тихий, Атлантичний, Індійський, Північний Льодовий (фізико-географічне положення, дослідження, природні умови і ресурси, їх використання та охорона).

Географія України

Загальні відомості про Україну, географічне положення.

Формування території, сучасні розміри, адміністративно-територіальний поділ. Географічне положення, кордони. Місце України на політичній карті Європи і світу. Господарська оцінка економіко-географічного положення.

Природні умови і ресурси.

Рельєф, тектоніка, геологічна будова, мінерально-сировинні ресурси

Основні риси рельєфу України. Тектонічна будова і тектонічні структури. Особливості геологічної будови території України. Геоморфологічна будова. Несприятливі геологічні та геоморфологічні

процесів та шляхи запобігання їм. Мінерально-сировинні ресурси. Закономірності поширення, характеристика і господарська оцінка паливних, рудних і нерудних корисних копалин.

Кліматичні умови та ресурси.

Основні кліматотвірні чинники. Загальні риси клімату. Типи повітряних мас. Розподіл температури повітря і опадів на території України. Основні кліматичні показники. Сезонні особливості клімату. Причини виникнення і наслідки дії небезпечних метеорологічних явищ на території країни, їх поширення. Кліматичні ресурси. Сезонні погодні умови і погодні явища. Синоптична карта.

Внутрішні води та водні ресурси.

Загальні гідрологічні особливості території України. Поверхневі води, особливості їх формування і розподілу. Основні річкові басейни та системи. Озера, їх типи; особливості водного режиму. Підземні води. Болота, їх типи і поширення, причини заболочення. Водосховища і канали. Водні ресурси України, шляхи їх раціонального використання і охорона.

Ґрунти. Рослинність. Тваринний світ.

Ґрунтовий покрив. Умови ґрунтоутворення, властивості, основні генетичні типи ґрунтів, закономірності їх поширення. Карта ґрунтів України. Господарське використання ґрунтів. Земельні ресурси України. Охорона земельних ресурсів.

Рослинний покрив України, закономірності його поширення. Рослинні комплекси лісів, степів луків. Рослинні ресурси, їх охорона і відтворення. Тваринний світ України, закономірності його поширення. Фауністичний склад лісів, степів, луків, боліт, водойм, Українських Карпат і Кримських гір. Тваринні ресурси України, заходи щодо їх відтворенню та охорони. Червона та Зелена книги України.

Природно-територіальні комплекси (ПТК) України і фізико-географічне районування. Умови розвитку і характерні риси природних комплексів. Взаємодія чинників і компонентів ПТК. Ландшафти та їх класифікація. Районування природних ландшафтів, їх відображення на картах. Фізико-географічне районування України, його наукове і практичне значення. Природні комплекси рівнин – природні зони мішаних лісів, лісостепу, степу. Гірські природні комплекси – Українські Карпати, Кримські гори. Природні комплекси морів – Чорне та Азовське моря. Господарська характеристика природних комплексів, проблеми використання й охорони.

Населення і трудові ресурси.

Кількість, розміщення, статева і вікова структура населення. Територіальні відмінності і чинники розміщення та густоти населення. Природні й економічні умови, які впливають на основні показники розміщення населення. Природний рух населення. Демографічна ситуація. Поняття «депопуляція». Економічна криза і демографічна політика. Міграція населення, її види та причини. Національний склад населення. Етнографічні групи. Українська діаспора і причини її виникнення і географія. Система розселення населення. Урбанізація та регіональні відмінності в її рівнях.

Типи міських поселень. Функції міст і міські агломерації. Сільське розселення та його територіальні відмінності. Трудові ресурси. Зайнятість населення у сфері матеріального виробництва та невиробничій сфері. Проблеми зайнятості і його географічні аспекти.

Господарство України.

Поняття «господарство» і формування національного господарського комплексу. Основні риси структури господарства. Міжгалузеві комплекси. Сучасні проблеми розвитку та територіальної організації господарства.

Промисловість. Загальна характеристика розвитку і розміщення промисловості. Галузева структура, спеціалізація. Сучасні проблеми і перспективи розвитку та розміщення промисловості. **Паливна промисловість та електроенергетика.** Структура, місце і роль у господарському комплексі. Вугільна промисловість. Райони добування і використання вугілля, торфу. Проблеми і перспективи розвитку. Нафтова і газова промисловість. Основні райони нафто- і газовидобутку. Центри нафтопереробного виробництва. Електроенергетика, її структура, розвиток і розміщення основних типів електростанцій, ліній електропередач. Екологічні проблеми розвитку паливної промисловості та електроенергетики. **Металургійна промисловість.** Структура, місце і роль у господарстві. Чинники розвитку і розміщення. Сировинна база. Географія чорної металургії. Кольорова металургія. Основні галузі та їх розміщення. Проблеми і перспективи розвитку металургійної промисловості.

Машинобудівна та металообробна промисловість. Значення, місце і роль у господарстві. Структура галузі і принципи розміщення окремих виробництв: важкого, сільськогосподарського, транспортного, електротехнічного та ін. Територіальна організація машинобудування. Проблеми і перспективи розвитку. **Хімічна промисловість.** Значення, місце і роль галузі. Сировинна база. Галузева структура хімічної промисловості. Географія окремих виробництв хімічної промисловості. Проблеми і перспективи розвитку. **Лісова промисловість.** Структура і значення. Лісове господарство. Деревообробка. Целюлозно-паперове та лісохімічне виробництво. Проблеми і перспективи розвитку. Промисловість будівельних матеріалів. Структура і значення. Чинники розвитку і розміщення. Географія цементного виробництва. **Легка промисловість.** Художні промисли. Структура, принципи розміщення і географія. Харчова промисловість. Галузева структура, особливості спеціалізації, принципи розміщення і географія. Проблеми і перспективи розвитку.

Сільське господарство. Роль, місце і значення сільського господарства. Структура галузі та його основні ланки. Відмінності сільського господарства від інших видів матеріального виробництва. Географія рослинництва. Зернові культури. Вирощування технічних культур, картоплі і овочів. Садівництво, ягідництво і виноградарство. Географія тваринництва. Агропромислові зони.

Соціальна сфера. Галузева структура, значення. Сфера послуг. Структура галузі. Рекреаційно-туристське господарство. Територіальна організація. Проблеми і перспективи розвитку галузі.

Транспорт і міжнародні економічні зв'язки. Роль транспорту та зв'язку в розвитку господарства країни та в міжнародних перевезеннях. Основні види транспорту, їх характеристики, особливості розміщення. Економічні зв'язки України з країнами світу.

Економічні райони. Географічний поділ праці й економічне районування. Донецький, Придніпровський, Північно-Східний, Столичний, Центральний, Причорноморський, Подільський, Північно-Західний, Карпатський райони (коротка економіко-географічна характеристика).

Використання природних умов і ресурсів та їх охорона.

Геоекологічна ситуація. Основні забруднювачі навколишнього середовища. Вплив геоекологічної ситуації на населення. Класифікація природних ресурсів. Природоохоронні заходи. Законодавчі акти про природно-заповідний фонд. Категорії природно-заповідного фонду. Природоохоронні комплекси. Національна екологічна мережа. Моніторинг навколишнього середовища.

Перелік питань для співбесіди

1. Географія як наука, розвиток географічних знань.
2. Місце географічних дисциплін в системі наук.
3. Джерела географічних знань.
4. Найвизначніші географічні відкриття, видатні мандрівники.
5. Способи зображення Землі.
6. Форма та розміри Землі. Види руху Землі, їх наслідки.
7. Особливості та відмінності зображення земної поверхні на глобусі, космічних знімках, картах, аерознімках, планах.
8. Градусна сітка на глобусі й географічній карті. Легенда карт.
9. Масштаб та його види. Класифікація карт за масштабом, змістом та просторовим охопленням.
10. Визначення напрямків, географічних координат об'єктів, абсолютної та відносної висоти місцевості, глибини морів і океанів.
11. Географічна оболонка та її складові.
12. Внутрішня будова Землі.
13. Будова літосфери, її властивості.
14. Внутрішні процеси, що зумовлюють зміни в земній корі та на поверхні земної кулі.
15. Типи земної кори та гірські породи і мінерали, що її складають.
16. Вулкани та землетруси, райони їх поширення.
17. Зовнішні процеси, що зумовлюють зміну земної кори.
18. Основні форми рельєфу суходолу - рівнини, гори.
19. Рельєф дна Світового океану.
20. Будова атмосфери, властивості повітря в тропосфері.
21. Сонячна радіація та її розподіл в атмосфері і на земній поверхні.

22. Атмосферний тиск: причини і наслідки його змін в тропосфері.
23. Вимірювання атмосферного тиску.
24. Рух повітря. Загальна циркуляція атмосфери.
25. Постійні вітри. Сезонні та місцеві вітри.
26. Хмари і туман, відмінності в їх утворенні.
27. Атмосферні опади та їх утворення. Розподіл опадів на поверхні земної кулі.
28. Залежність клімату від широти місцевості, морських течій, близькості до морів, рельєфу, антропогенного впливу.
29. Гідросфера, води Світового океану та суходолу.
30. Світовий океан та його частини: океани, моря, затоки, протоки.
31. Властивості вод Світового океану та причини її неоднорідності.
32. Води суходолу – поверхневі і підземні.
33. Річка та її частини. Річкові басейни. Живлення, водний режим і робота річок.
34. Озера, їх походження, властивості вод.
35. Болота, особливості їх утворення та поширення.
36. Льодовики, багаторічна мерзлота.
37. Використання Світового океану та вод суходолу у господарській діяльності людини.
38. Складові біосфери, особливості їх поширення на земній кулі.
39. Рослинність суходолу і океану.
40. Тваринний світ суходолу і океану.
41. Грунт і його особливості.
42. Вплив господарської діяльності людини на ґрунтовий покрив, рослинний і тваринний світ суходолу та океану.
43. Загальні закономірності географічної оболонки: цілісність, кругообіг речовин та енергії, ритмічність, комплексність.
44. Зміна природних комплексів під впливом господарської діяльності людей.
45. Співвідношення і розподіл на Землі материків та океанів.
46. Характеристика материків: Євразія, Північна Америка, Південна Америка, Африка, Австралія, Антарктида (за типовим планом: фізико-географічне положення; історія відкриття і дослідження; природні умови, природні ресурси та їх використання і охорона; природні зони; населення і політична карта).
47. Океани. Тихий, Атлантичний, Індійський, Північний Льодовий (фізико-географічне положення, дослідження, природні умови і ресурси, їх використання та охорона).
48. Загальні відомості про Україну, географічне положення.
49. Географічне положення, кордони. Місце України на політичній карті Європи і світу.
50. Рельєф, тектоніка, геологічна будова, мінерально-сировинні ресурси
51. Основні риси рельєфу України.

52. Особливості геологічної будови території України.
53. Мінерально-сировинні ресурси України.
54. Закономірності поширення, характеристика і господарська оцінка паливних, рудних і нерудних корисних копалин на території України.
55. Кліматичні умови та ресурси України.
56. Розподіл температури повітря і опадів на території України.
Основні кліматичні показники.
57. Внутрішні води та водні ресурси України.
58. Водні ресурси України, шляхи їх раціонального використання і охорона.
59. Ґрунтовий покрив України.
60. Умови ґрунтоутворення, властивості, основні генетичні типи ґрунтів, закономірності їх поширення. Карта ґрунтів України.
61. Земельні ресурси України. Охорона земельних ресурсів.
62. Рослинний покрив України, закономірності його поширення.
Рослинні комплекси лісів, степів луків.
63. Тваринний світ України, закономірності його поширення.
64. Фауністичний склад лісів, степів, луків, боліт, водойм, Українських Карпат і Кримських гір. Тваринні ресурси України, заходи щодо їх відтворенню та охорони. Червона та Зелена книги України.
65. Природно-територіальні комплекси (ПТК) України і фізико-географічне районування.
66. Кількість, розміщення, статева і вікова структура населення на території України.
67. Українська діаспора і причини її виникнення і географія.
68. Функції міст і міські агломерації.
69. Сільське розселення та його територіальні відмінності.
70. Зайнятість населення у сфері матеріального виробництва та невиробничій сфері.
71. Проблеми зайнятості і його географічні аспекти.
72. Господарство України.
73. Паливна промисловість та електроенергетика.
74. Нафтова і газова промисловість.
75. Металургійна промисловість.
76. Географія чорної металургії.
77. Кольорова металургія.
78. Машинобудівна та металообробна промисловість
79. Хімічна промисловість.
80. Лісова промисловість.
81. Промисловість будівельних матеріалів.
82. Легка промисловість.
83. Харчова промисловість.
84. Сільське господарство.
85. Географія рослинництва.
86. Географія тваринництва.

87. Соціальна сфера. Проблеми і перспективи розвитку галузі.
88. Транспорт і міжнародні економічні зв'язки.
89. Роль транспорту та зв'язку в розвитку господарства країни та в міжнародних перевезеннях.
90. Економічні зв'язки України з країнами світу.
91. Економічні райони.
92. Характеристика економічних районів: Донецький, Придніпровський, Північно-Східний, Столичний, Центральний, Причорноморський, Подільський, Північно-Західний, Карпатський райони (коротка економіко-географічна характеристика).
93. Геоекологічна ситуація. Основні забруднювачі навколишнього середовища.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ АБІТУРІЄНТІВ З ГЕОГРАФІЇ У СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Оцінюючи навчальні досягнення абітурієнтів з географії, необхідно враховувати:

- правильність і науковість викладення матеріалу, повноту розкриття понять і закономірностей, точність уживання географічної та картографічної термінології;
- ступінь самостійності відповіді;
- логічність, доказовість у викладенні матеріалу;
- ступінь сформованості інтелектуальних, загальноосвітніх, специфічних умінь (робота з картографічними, статистичними та іншими додатковими матеріалами).

Результат співбесіди з географії оцінюється за 12-ти бальною системою:

- оцінка «початковий рівень» - 1-3 бали;
- оцінка «середній рівень» - 4-6 балів;
- оцінка «достатній рівень» - 7-9 балів;
- оцінка «високий рівень» - 10-12 балів.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Абітурієнт розрізняє окремі географічні явища чи об'єкти (гори і рівнини, суша і океан, село і місто, галузь і т. д.) та з допомогою викладача знаходить їх на карті
	2	Абітурієнт за допомогою викладача відтворює окремі факти на елементарному рівні, розрізняє один або кілька запропонованих географічних об'єктів і з допомогою викладача

		намагається знайти їх на карті
	3	Абітурієнт дає нечіткі характеристики географічних об'єктів; за допомогою викладача знаходить їх на карті, може самостійно розрізнити окремі географічні поняття
II. Середній	4	Абітурієнт частково відтворює текст підручника, дає нечітке визначення основних понять і термінів за допомогою викладача. Називає відповідно до теми конкретного уроку компоненти географічної оболонки та складові господарства; повторює за зразком практичну роботу; під час відповіді намагається користуватись географічною картою
	5	Абітурієнт відтворює частину навчального матеріалу без розкриття причинно-наслідкових зв'язків, описує географічні об'єкти чи явища за типовим планом. Намагається робити висновки без підтвердження їх прикладами; частково володіє обов'язковою географічною номенклатурою
	6	Абітурієнт самостійно дає більшість визначень, передбачених темою уроку, відтворює значну частину вивченого матеріалу у відповідності з його викладом у підручнику. На середньому рівні володіє географічною номенклатурою та картою
III. Достатній	7	Абітурієнт має достатні географічні знання й застосовує їх для вирішення стандартних ситуацій. Має цілісне уявлення про природні та суспільні явища, уміє вести спостереження за навколишнім середовищем; достатньо володіє картографічним матеріалом
	8	Абітурієнт засвоїв основні уявлення, поняття й категорії географічної науки про Землю та господарську діяльність людини. Застосовує здобуті знання на практиці, використовуючи прийоми аналізу статистичних даних про господарство і населення, показує їх зміну в часі. Уміє наводити приклади взаємодії людини і природи; знає обов'язкову географічну номенклатуру
	9	Абітурієнт на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом, може застосовувати його для виконання практичних робіт; має чіткі уявлення про компоненти природи та просторову

		організацію господарства; пояснює причинно-наслідкові зв'язки у природі й господарстві; майже безпомилково працює з картографічним матеріалом
IV. Високий	10	Абітурієнт усвідомлює сучасну географічну картину світу, здійснює оцінку певних процесів та явищ, передбачених навчальною програмою; пояснює прикладне значення географічних знань, дає розгорнуту відповідь, відбирає необхідні знання; вільно застосовує більшість географічних понять і може їх класифікувати; добре володіє картографічним матеріалом
	11	Абітурієнт має глибокі знання про об'єкт вивчення, застосовує наукову термінологію, аргументує свої твердження й висновки, уміє працювати з рекомендованими викладачем джерелами географічної інформації; на високому рівні аналізує та використовує картографічну інформацію
	12	Абітурієнт володіє ґрунтовними географічними знаннями в межах вимог навчальної програми, висловлює та аргументує власне ставлення до різних поглядів на об'єкт вивчення; самостійно аналізує природні та суспільні явища, робить відповідні висновки й узагальнення; здатний розв'язувати проблемні завдання; вільно володіє картографічною інформацією та творчо її використовує

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

19. Бойко В.М., Міхелі С.В. Географія: Підруч. для 6 кл. – Харків: «Сиция», 2014. – 256 с.
20. Гілберт Т.Г., Паламарчук Л.Б. Географія: Підруч. для 6 кл. – К.: «Грамота», 2014. – 240 с.
21. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. Географія: Підруч. для 6 кл. – К.: «Генеза», 2014. – 256 с.
22. Гілецький Й.Р., Чабан Р.Д., Сеньків М.І. Географія: Підруч. для 7 кл. – Тернопіль: «Навчальна книга - Богдан», 2015. – 304 с.
23. Бойко В.М., Міхелі С.В. Географія: Підруч. для 7 кл. – Харків: «Сиция», 2016. – 288 с.
24. Масляк П.О., Капіруліна С.Л. Географія: Підруч. для 7 кл. – Кам'янець-Подільський: «Аксіома», 2015. – 412 с.

25. Топузова О.М., Надтока О.Ф., Назаренко Т.Г., Вішнікіна Л.П. та ін. Географія: Підруч. для 7 кл. – К.: «Картографія», 2015. – 326 с.
26. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. Географія: Підруч. для 7 кл. – К.: «Генеза», 2015. – 272 с.
27. Топузова О.М., Надтока О.Ф., Покась Л.А. Географія: Підруч. для 8 кл. – К.: «Оріон», 2016. – 224 с.
28. Гілберт Т.Г., Паламарчук Л.Б. Географія: Підруч. для 8 кл. – К.: «Грамота», 2016. – 272 с.
29. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. Фізична Географія України: Підруч. для 8 кл. – К.: «Генеза», 2008. – 288 с.
30. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. Географія материків і океанів. Підручник 7 кл. - К.: «Генеза», 2007.
31. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. Географія. Підр. 9 кл. - К.: «Генеза», 2009. – 288 с.
32. Надтока О.Ф., Топузов О.М. Географія. Підр. 9 кл. - Львів «Світ знань», 2009. – 223 с.
33. Атлас 6 клас. Загальна географія. – К.: Картографія, 2009.
34. Атлас 7 клас. Географія материків та океанів. – К.: Картографія, 2014.
35. Атлас 9 клас. Економічна і соціальна географія України. – К.: Картографія, 2014.
36. Атлас 8 клас. Фізична географія України. – К.: Картографія, 2014.